

302939

MUZEUMI HIRADÓ

1955

JÚLIUS·AUGUSZTUS

Szerkesztőbizottság

Bige Józsefné, Korek József, Kovács István,
Lakatos László, Némethy Endre.

Szerkesztő
Szenkovits Margit.

Felelős kiadó: Fülep Ferenc

Készült:

Magyar Nemzeti Múzeum - Történelmi Múzeum Rotaprint Üzemében

7.5 iv terjedelemben, 450 példányban

F.v.: Dajbukát Gergely

A vidéki múzeumok 1955. év első félévi tervjelentéseiről

A Múzeumi Főosztály az első félév végén új tervjelentési módszert vezetett be vidéki múzeumainkban, hogy ezáltal könnyebben figyelemmel kísérhető legyen, amit múzeumaink negyedévről-negyedévre teljesítenek. Célunk elérése szempontjából a tervjelentéseket két egymással összefüggő részre osztottuk: egy nyomtatott adatszolgáltatási ivre és ennek szerves részére, az adatokat megvilágító szöveges jelentésre.

Az I-II. negyedévi összesített adatszolgáltatási lapok és tervjelentések gondos tanulmányozása alapján minden eddigi rendszernél szemléletesebben bontakozik ki előttünk egy-egy múzeum végzett munkája. Bár múzeumvezetőink még sok esetben tapogatóznak, bizonytalanok a statisztikai adatok kitöltésében és a szöveges jelentés lényegének megértésében, mégis meggyőződésünk az, hogy első ízben kaptunk egy realisabb, áttekinthetőbb képet a múzeumok év közben végzett munkájáról.

Az a célunk, hogy segítsük múzeumvezetőinket a helyes jelentések tartalmi és formai kialakítására, hogy ezáltal a Főosztály irányító munkáját elmélyültebbé, megalapozottabbá tessük. E cél megvalósítása érdekében a közlemény első részében az általánosságban meglévő hiányosságokra mutatunk rá, a második részében egy múzeum adatszolgáltatási lapjának és jelentésének közzétételével, az azokra tett észrevételek segítségével véljük a kérdés előbbrevitelét segíteni.

Soha nem szabad szem elől téveszteni, hogy a negyedévi, évi jelentés alapja a szöveges beszámoló, a többi csupán az egyes múzeumok munkájának áttekinthetőségét, számokban rögzített eredményeit tartalmazza, különös súllyal a múzeumi terület adatokkal dokumentálható összesítésére.

A munkabeszámoló akkor állítható össze jól, ha előkészítése alapos volt, ha a különböző múzeumi szakok egyedi szempontjait egységesített főszempontokra összehangolja. Az adatokat leltárkönyvek, a munkanaplók alapján állítja össze konkrétan a tényeknek megfelelően. A jelentés akkor lehet jó, ha alapul veszi az évi tervet, annak előírányzott tervszámait, a negyedévi felbontott munkatervet és összeveti a teljesítményt a tervezettel. Ez adja az alapot a munka értékeléséhez, mely úgy válik teljessé, ha a kollektiva közös értékeléséből leosztott megállapításokat tükrözi. A jó előkészítést szolgálja a negyedévi beszámoló jelentéshez tartozó adatszolgáltató lap, amelynek adatainak kitöltésével kell elkezdeni a jelentés összeállítását.

A beszámoló jelentés minden adatszolgáltatásra nézve kötelező kérdésnélhárom adatra kér választ. Ezek: az 1954 évi tényszám, az 1955 évi tervszám és a negyedévi teljesítés/a jelen alkalomkor az I-II. évnegyed összesítő adata/. Az álta-

lános fogyatékoság a tényszám és tervszám fogalmának értelmezésében jelentkezik elsősorban. Mi a tényszám? Tényszám az 1954. dec. 31-ig teljesített tényleges adat, tehát a teljes évi gyűjtési napok száma, az év végén de. 31-én lezárt leltárkönyvek alapján a tényleges gyarapodás darabszáma, az elkészült évi kartonmennyiség, az ismeretterjesztő munka adatait rögzítő munkanapló lezárt adatai a december 31-i állapotnak megfelelően /látogatók, kiállítások száma, előadások száma, tárlatvezetés, stb./ Az ismeretterjesztő munka tényleges adataiból minden adat fejlődés, összehasonlítás céljából levonható és elegendő is. Nem így áll a helyzet a gyűjteménygyarapodással, a gyűjteményekkel összefüggő munkáknál. A tényszámot itt is minden esetben a dec. 31-én lezárt naplók, összeszámlált kartonok adják, úgy hogy 1953. dec. 31-én lezárt napló alapján az 1954. dec. 31-ig leltárba vett tárgyainak darabszámát tüntetjük fel. Tehát pl. a régészeti anyagban 54.1.1. tételszámmal kezdődő naplóban az 54.86.12. december 31-én lezárt napló adataiból a beleltározott anyag darabszáma a tényszám - mondjuk pl. 316 drb. A nem leltározott anyagról csak abban az esetben lehet pontos tényszámot adni, ha az a leltárbavétel előtt is számszerűen, pontosan feltüntethető. Ez a legtöbb múzeumi szakágban lehetséges, de néha még restaurált régészeti anyagban is eltéréseket okozhat, mert a restaurálás után a leltározás kapcsán számos töredék /telepanyag/ kiselejtezésre kerülhet.

Múzeumvezetőink szinte kivétel nélkül egyöntetűen a 1954. tényszám alatt a teljes gyűjtemény állagát értették. A kettő között pedig éppen a tényszám ismeretében lényeges különbség van. A tényszámnak, az adatszolgáltató kérdőív rossz megfogalmazása miatti helytelen felfogása fedi a Főosztály elképzelését, mert célunk az volt, hogy rögzítsük a múzeumok állagát, feltüntessük a tervezett munka mennyiségét és megkapjuk a teljesítés mértékét. Ebben az esetben egy hiányosságunk van: adatunk az 1954. évi tényszámra, mert az már összesítetten beleolvadt a gyűjtemény össz-állagába. A tényszámnak viszont összehasonlító jelentősége van. Ezen a hiányon úgy fogunk segíteni, hogy az 1956. évi adatszolgáltató lapon a gyűjteményekkel kapcsolatos kérdéseknél még egy rovatot iktatunk be, a gyűjtemény állaga 1955. dec. 31.-én, megmarad a tényszám, annak helyes értelmezésével az 1955. évre vonatkozóan, az 1956. évi terv és a tervteljesítés rovata.

A tényleges helyzetnek megfelelő adat a múzeumi statisztika az alapja. Ez az a szilárd alap, amely szinte kivétel nélkül majdnem minden múzeumnál hiányzik. Évek hosszú sora óta különböző rendszerű lapokon mindig más és más adatokat jelentettek, éppen ezért nincs biztos, ellenőrzött adatuk. A gyűjtemény állagának száma csak azoknál a múzeumoknál lehet jó és a valóságnak megfelelő, amelyeknek minden anyaga leltározott, újonnan revideált és a hiányjegyzék alapján a naplóban lévő számból levonatolt. Azért tekintjük súlyponti feladatunknak a múzeumi tudományos anyag leltározását, mert megengedhetetlen, hogy az álló eszközökről, mint a múzeum fenntartásához szükséges anyagokról pontos leltár van, azért egyéni felelősséggel tartozik a vezető, de az alap, a múzeum tudományos anyaga ne legyen leltárba véve. A múzeumi anyag népünk vagyona, leltárba vétele jogi kötelezettség. Hogyan feleljen a múzeumvezető a gondjaira bízott anyagért, ha a leltározásnak nem tesz eleget? A munkásosztály és parasztság munkája nyomán a kultúrára fordított igen tekintélyes támogatásról hogyan tud elszámolni? A nemzeti vagyon védelme miatt tartjuk minden múzeum súlyponti feladatának a leltározást, hogy vég-

re több mint 10 évvel a felszabadulás után tisztán álljon előtünk, de elsősorban a múzeumvezető előtt: mi a tényleges állaga az egyes gyűjteménycsoportoknak, a teljes múzeumnak.

Múzeumvezetőink többségében megvan az elhatározott szándék, hogy minél előbb végre rendbe jöjjön múzeuma, de hiányzik a szivós, következetes munka az akadályok elhárítására, a feladat olyan szilárd elvégzésére, mint az az elhatározott szándékban megnyilvánul. Több felelősséggel, leleményességgel, ötlettel tovább juthattunk volna már ezen a területen.

Általános hiba, hogy múzeumvezetőink nem érzik át kellő súllyal a múzeum munkáját adataiban rögzítő statisztika fontosságát. Kötelességszerű feladatnak tartják, kevés szívet adnak bele a munkába és ez a felfogás erősen tükröződik az adatszolgáltató lapokon. Pedig ez a munka a múzeumok története számára is a legfontosabb dokumentum, mert évek múltán a múzeum tevékenységéről, fejlődéséről annak alapjait adó forrásanyagát tartalmazza. Az adatszolgáltató lap kitöltésével járó munka lebecsülését mutatja, hogy a legtöbb múzeumban komoly eltérések mutatkoznak az adatokat illetően az évi terv és az adatszolgáltató lap között. Az eltérésre van lehetőség, sőt kell is hogy legyen, mert a pénzügyi tervezést szolgáló 1954. évi adatszolgáltató lap a várható 1954. évi tényszámot kérte 1954. november elején és az év hátralévő részében a várható és tényleges adat között van különbség, lehet különbség. De ez az eltérés sajnos nagyon sok múzeumnál olyan magas, hogy kételkedni kell az egyik adat hitelességében. Pl. a miskolci múzeum közölt adatszolgáltatásában az évi tervben régészeti ásatásokra 61 napot vesz fel, amely még megegyezik az új adatszolgáltató lap adatával, de már a néprajzi és egyéb vonatkozásaiban komoly eltérések vannak. Az évi szöveges tervben 30 nap szerepel néprajzi témagyűjtésnél, az évi statisztikában 14, félévi tényszámként 12-öt közöl. Tárgygyűjtő napoknál 16 szerepel az évi tervben, a féléviben már csak 6. Miért van ez? Azért, mert az évi tervezett feladatok nem voltak összehangolva a pénzügyi tervvel és a tényleges pénzügyi keret megállapítása után nem került helyesbítésre, ill. a végleges tervbe való átvitelre az adatszolgáltató lapon nem került sor. Ez lehetne a magyarázata a hiányosságoknak, ha az adatszolgáltató lapokat a legkörültekintőbben, a legpontosabban töltötték volna ki, sajnos azonban az általános nem ez, hanem a nagyfokú gondatlanság, felületesség. A pontatlanságból eredő hibák könnyen lehetnek félrevezetőek, alkalmat adnak helytelen következtetések levonására és emellett joggal vetődik fel a kérdés, hogy melyik szám fedti a valót.

Általános hiba, hogy az 1955. évi tervezés alapjait szolgáló kérdőív mintájául az adatokat halmozottan töltötték ki. A halmozási módszer a statisztikában igen megkönnyíti a negyedévi teljesítmények rögzítését és azonnal szemléltetően mutatja a negyedév végén a tényleges helyzetet, azonban a tényleges teljesítés csak kivonás útján lehetséges. Eppen ezért helyesebbnek véljük, ha nem halmozottan, hanem csak a negyedévben teljesített, ill. tervezett számszerű adatokat közöljük. Mindössze néhány múzeum volt az, amelyik így töltötte ki a kérdőívet. Legjobbakként mondhatók közöttük a hódmezővásárhelyi, kaposvári, miskolci, pécsi, múzeum lapjai.

Gyakori eset, hogy más számok szerepelnek az adatszolgáltató lapban mint a szöveges jelentésben. Az orosházi múzeum pl.

több népszerűsítő előadás címét sorolja fel, mint ahányat számszerűleg jelez. Pedig nyilvánvalóan megtartotta a közölt előadásokat. Hasonló hiba fordul elő a múzeumok tudományos, népszerűsítő előadásánál és a tudományos tevékenység rögzítésénél is. Igen gyakori hiba a kiállítások számának megállapítása. Ez szinte minden kérdőíven más és más, még abban az esetben is, ha a múzeumban a legutóbbi adatszolgáltatás óta ezen a téren semmiféle változás nem következett be. Alapvető hiba, hogy mikor állandó kiállítás megnyílik, ha az több témát foglal magába, nem állapítjuk meg, hogy az hány kiállítás és mi a címe. Példának a keszthelyi múzeumot hozom fel, ahol az állandó kiállítást a legkülönbözőbb számú kiállításokra parcellázták szét. És ha a most megnyílt új keszthelyi kiállítás után a múzeumvezetővel meg nem állapodunk a kiállítások számában, további hibaforrások lehetőségét teremtjük meg. Teljes az anarchia a látogatók számának közlésében is. Általános hiba, hogy nap mint nap nem töltik ki a munkanaplót, az adatokat összegyűjtve a hó végén, vagy a negyedév végén egyszerre írják be. A pontatlanságnak, nemtörődömségnek olyan példáját is láttuk Orosházán, hogy előre töltötte ki a múzeumvezető a munkanaplót, és ezzel meghamisította annak hitelességét.

A szöveges jelentések gyakori és általános hibája az, hogy azok szétaprózottak és ennél fogva az áttekintést megnehezítik. Ennek oka az, hogy a múzeumvezető elvtársak nem tanulmányozták kellőképpen a tervbejelentések összeállításához küldött körlevelet és nem egy esetben ragaszkodtak a korábbi tervjelentések sablonjához. Ez eredményezi azt, hogy nem egy esetben szinte napokra bontva közlik összegezve, hogy mit végeztek x napokon, de annak tartalma az egész jelentésben hiányzik. Pl. 20 nap leltározás. A szekszárdi múzeum pl. egyes fejezetcimeken belül hónapokra bontja a különböző munkára szánt időt, minek következtében csak hosszú összeadás után nem egy esetben egy nap, másfél-napos terminusok egymásmellé rakásával lehet megsejteni azt, mennyi időt töltött kiállítással, és a leltározásra fordított idejéből tartalmilag mit csinált. Előfordulnak olyan hibák is, hogy a tervjelentésben több nap fordul elő, mint amennyi egy negyedévben van.

A túlzott szétaprózottság, tervfelbontás és olyan munkák feltüntetése, amelyeket nem a múzeum végzett, nem lehet a jelentés tárgya, éppen ezért a múzeumi munkaidőből is kiesik. Mert előfordult az is /szegedi múzeum/, hogy a társadalmi és pártmunkát is múzeumi tervteljesítésként tüntetik fel.

Alig egy-két múzeum számol be a tervbe felvett, de valamilyen oknál fogva el nem végzett munkáról, a lemaradásokról, ennek okairól. Akadnak olyan múzeumok is, amelyek tervjelentésükben a múzeum dolgozóinak munkáját úgy tüntetik fel, mintha tervüket legjobban teljesítették volna. Alaposabb vizsgálatkor kitűnik, hogy ez nem állja meg a helyét. Példa a szegedi múzeum. A múzeum igen bő jelentésében arról számol be, hogy jó munkát végzett, terve teljesítettnek tekinthető. Ennek ellenére az összehasonlító évi terv, adatszolgáltató kérdőív kimutatásából kiderül, hogy a régészeti leírókartonok készítése terén az első félév folyamán a terv alig egyheted részével készült el, de még súlyosabb a lemaradás a természettudománynál, ahol csak törtszámokkal lehet kifejezni a tervhez képest a teljesítést.

A tervjelentések helyes és jó elkészítését segíteni kíván-

jük múzeumaink számára azzal, hogy egy múzeum jelentését és adatszolgáltató lapját leközzöljük. Választásunk nem azért esett Miskolcra, mert munkájában és annak jelentésében is a legjobb munkát végezte, hanem azért, mert meg vannak azok a sajátságok, amelyek a legtöbb múzeumra általánosíthatók. A lapja a viszonylag számszerűségében is megállapítható gyűjteményállag, a helyes tervezési mód és a tömör összefoglaló jelentés.

HERMAN OTTÓ MUZEUM
Miskolc, Papszer 1.
Telefon: 36-317

58-4/1955.szám

Tárgy: 1955.évi II.negyedév
munka jelentése.
Hiv.szám: 8630-304/1955.
8630-3011/1955.T.o.

Népművelési Minisztérium
Múzeumi Főosztálya

B u d a p e s t

A f. év II.negyedére vonatkozó beszámoló munka jelentésemet az alábbiakban terjesztem be:

I. G y ű j t é s:

Gyarapodás: Régészeti tárggygyarapodás 174 db az alábbi leletmentésekből:

Meggyaszó, koravaskori telep..... 6 nap
Büdöskútpuszta, középkori temető 3 nap
Szirmabesenyő, germán lelethitelesítés 1 nap
Alsózsolca, germán leletbejelentés..... 1 nap
Edelény, középkori és népvánd. terepb... 1 nap

Rég.leltár
utolsó száma:
53.1311.1

Néprajzi leltár
utolsó száma:
55.9.13.2

Helytört.leltár
utolsó száma:
53.1177.1

/Kazacsay Ferenoné/
Miskolc, Sötétkapú-melletti leletmentés
Összesen43 nap
/Komáromy József/
" " 8 nap
/Megay Géza/

Ez utóbbi leletmentés anyaga összeállításra most van folyamatban. A vastárgyak, kerámia restaurálása a III.negyedévre van kitűzve. Ez az anyag tehát számszerűleg a III.negyedévben, a restaurálás befejezésekor állapítható meg.

Néprajzi:

Lajos Árpád 4 napos tárgyi gyűjtőúton mezőgazdasági eszközöket, bútorokat, edényeket, viseleti tárgyakat gyűjtött Mályinka, Alsó- és Felsőhanyonban. Részletezve:

vétel: háromágú hasított favilla, vétel,
" brügőgereblye,
ajándék: bakó /fahasító/
vétel: lábbal hajtható kendertörő /bitó/,
" bárdolt asztal fiókkal,
" rózsásláda, kisszék,
ajándék: élésláda, diszes cserépkorsó, magtartó,
vétel: kuzsu,
ajándék: tarás suta /női fejdísz/ Összesen 13 db

Helytörténet: gyarapodás 361 db. Ennek részletezése:

- 1 db model,
- 12 " családi irat, oklevél.
- 64 " téglajegyves téglá,
- 1 " régi korsó,
- 17 " vas- és fegyveranyag,
- 108 " vegyes /lásd Gyar.Napló 42-1955 t.alatt/

Képzőművészeti gyarapodás 1 db litográfia: Feledy Gyula:

"Nincs többé cenzura!"

Fényképanyag: gyarapodás 10 db régi és modern felvétel, városképi.

Adattári anyag: gyarapodás 415 lapon Borsodmegye munkásmozgalmi adatai /Deák-Zádor gyűjtés, Megyei Tanács ajándéka/

II. Anyagmegővás.

A II. negyedévben szénkénegeztünk 296 db néprajzi textiliát. 9 db kerámia restaurálva lett. 240 db régi fényképet a régi néprajzi leltárkönyv alapján azonosítottunk. A Miskolc-Sötétkapú-melletti leletmentésnél talált 157 db régipénzt konzerváltunk. 310 db fegyver- és egyéb vastárgya a helytörténeti anyagból tisztítva lett. A restauráló műhely ezeken kívül a Sötétkapú-melletti leletmentés anyagát napról-napra tisztította, savazta, hogy a leletdarabok nagy tömegét meg tudjuk határozni. Ebből az anyagból több edényt lehet összeállítani, ill. restaurálni, mert a régi házomlásokban széttörő zett edényekből szemmel láthatólag egybefüggő, bár nagyobb területen szét szórt, cseréptörödékek vannak.

III. Tudományos feldolgozás.

A régészeti anyagban Kazacsay Ferencné 514 gépelt kartont, Lajos Árpád a néprajzi anyagban 127 db kézzel írt kartont, Megay Géza a helytörténeti anyagban 202 db géppel írt kartont készített el.

Szilágyi Jánosné elkészített a könyvtár anyagából 941 db címfelvételi kartont, amely szakosítva van, egyszerűsített decimális alapon.

Komáromy József a helytörténeti anyagból 55 db téglajegy-kartont géppel, rajzoltan elkészített, miután erre a Sötétkapú-melletti leletmentés miatt elsőrendűen szükség volt a múzeum téglanyagából.

A II. negyedév végével a gyűjteményanyagból leltározva van:

régészet:.....	17.650 db
néprajz:	3.319 db
helytörténet:.....	3.609 db
term.tud:.....	982 db
képzőművészet:.....	278 db

A gyűjteményanyagból a numizmatikai anyag meghatározva van: 22.416 db

A szakosított raktárak általában megtartották az előző negyedévben kialakult raktári rendet. Nagyobb mozgatás a néprajzi raktárban történt, miután a Felszabadulás ünnepére a miskolci Kilián-gimnázium Kossuth-díjas igazgatója, Peja Győző, segítséget kért tőlünk egy kiállítás megrendezéséhez. Erre a kiállításhoz 72 db tárgyat adtunk lezárt szekrényekben. A régészeti raktárban külön mozgatást eredményezett Poulík J., A. Tocik, B. Zasterová, dr. Thomas Edit és dr. Vattai Erzsébet kutatók munkája, utánuk vissza kellett dobozolni és rakni. Ugyanilyen mozgatást kellett végezni az Adattárban, ahol a hírlapanyagot több ízben vizsgálta át munkásmozgalmi adatok miatt több kutató /és az Áll.véd.Hatóság megbízottja/. A helyrerkaszt Megay Géza végezte. Éppen a hírlapanyag többszöri mozgatása és kezelése miatt az egyik teremőrt, a viszonylag csendesebb napokon, ráállított-

Helytörténeti ill. régészeti szakkörünk, a Múzeumi Hétfők előadása után, ápr. 11-én 38 résztvevővel, május 16-án 118 résztvevővel, jun. 13-án 79 résztvevővel, jun. 20-án 108 résztvevővel folyt le.

A Múzeumi Bizottság 33 taggal június 27-én összeült. Jegyzőkönyvét beküldtük.

Adatszolgáltatást nyújtottunk a következőknek: Belügymin. VII. oszt. Színvavéllégi Önművelődési Kör, Könnyűszerzem-gépgyár Diósgyőr, Orsz. Orvostörténeti Könyvtár, Megyei PB, Áll. tervező iroda, MSZP, több ált. iskola pedagógusának, Szőlészeti Kutató Intézetnek, Déryné Színház, Miskolc Vizgazdálkodási Körzet, Megyei Tanács Községgazd. Oszt., Építéstudományi Egyesület, Megyei Idegenforgalmi Hivatal, Sajószentpéteri Tanács Vb., Lenin Kohászati Művek, Hazafias Népfrent megyei és városi titkárságának, Miskolci Szoborbizottság, Honvédtiszti Akadémia.

Külföldi vendégek: Dr. Bohumila Zasterová, dr. Anton Tocik, dr. Josef Poulik, Piru Ion, Crajova, Miecejslav Weiman, Krakó, Jastrebovski Wolecek, Warszawa.

Komáromy József több ízben tárgyalta és előkészítette, valamint módszertani javaslatot adott Frank Miklós elvtársnak, akit a PB mint függetlenített munkásmozgalmi kutatót megbízott a rendszeres munkával. E munka elvégzésére a múzeum helyiséget ad és ez a munkásmozgalmi kutatási munka Frank elvtárral való kapcsolat révén a múzeumi érdekeket is szem előtt tudja tartani. Vezette a Perecesi Bánya története megírására - a PB. által előírt - kutatómunkát, részt vesz a METESZ városrendezési komplex-bizottságában, amelyet a METESZ a városi tanács felkérése végez.

A Borsodmegyei Pártbizottság, Földvári Rudolf elvtárs aláírásával, a múzeumvezetőhöz intézett levelében, a következőket írta: "Eredményes, lelkes kutató munkájukért kérem közölje a Megyei Pártbizottság elismerését a múzeum dolgozóinak."

Az Áll. Kossuth Óvónőképző most fejezte ki köszönetét a múlt év végén ott rendezett kiállításunkért.

.....

Összegezéssel megállapítható, hogy a múzeum viszonya a többi szervekhez szorosabbra és mélyebbre fűződött össze. A múzeum bizonyos kérdésekben, vélemény- és segítségadásban, helyzeti erősödést kapott. Sok kérdésben fordulnak hozzánk. Ez a viszony egyben megnehezíti a tudományos munkát és nehéz megtalálni azt az egyensúlyt, hogy mindkettőt ki tudjuk elégíteni. Emiatt vannak a tervhez képest lemaradások kisebb mértékben, de ugyanakkor terven kívül, eredményes munkát lehet más vonatkozásban elvégezni. Egy-két tudományos dolgozónak a múzeumhoz kinevezése ezt a munkát lényegesen megkönnyebbitené. Súlyos hiány a termtud. kinevezés késése. Fennakadást okoz Gáspár Mihály hiv. segéd huzamos betegsége. A restaurátori kérdésen - mert ez a munka nem mellőzhető - Megay Géza segítségével Gajda Imrének erre a munkára való átállításával segítünk, aki rendkívül fejlődőképes restaurátornak mutatkozik. - A kiállításokkal kapcsolatban is van terveltérés, melyet olyan akadályok okoztak, amin nem tudtuk magunkat túltenni. Ezzel szemben viszont, nemcsak kultúrpolitikai hangsúlya, ha nem közönségszervezői önsúlya miatt, a II. negyedben megszerveztük az Országos Képzőművészeti Kiállítást, amely jul. 9-én nyílt. E kiállítással ugyanolyan súlyt szereztünk a múzeumnak, mint a tavalyi kínai kiállítással és ennek a helyi szervek felé való kihatása nem mérhető azonos eredményre, mintha csak egyes időszakos kiállításokat szerveznénk. Bizonyos tekintetben, bizonyos vezető egyéniségek felé, a múzeumnak didaktikai munkát kell végezni és létezését, létezésének fontosságát csak a nagyobb arányú kiállítások húzzák alá, az említettek felé. Ez most is sikerült. A kiállítás sajtóvisszhangja rendkívüli volt. E nagy kiállítások rendezése, amelyeket természetesen nem tudunk beállítani korán az éves tervünkbe, bizonyos tekintetben néhány hét munkája alatt, ad hoc szerveződik, idegen segítséggel, de a múzeum nagy erkölcsi hasznával.

Miskolc, 1955 július 14.

Komáromy József
múzeumvezető

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke 12.557/55 sz. alatt engedélyezte.

Adatszolgáltató megnevezése:

HERMANNOTTÓ MUZEUM
Miskolc Papszer 1.

Címe:

Közvetlen irányító szerv:

N.M. Múzeumi.....

Minisztérium /főosztály/

.....

Beküldési határidő: a tárgynegyed-

évet követő hó

Adatszolgáltatók körének meghatározása:

Vidéki múzeumok.

Küldendő: 1 példány a Népművelési
Minisztérium Múzeumi Fő-
osztályának.

1955.II.negyedévi beszámolójelentés.

Sor- szám	A feladat megnevezése	1954.évi tényszám	1955	
			évi terv- szám	I-II.negyed- évi telje- sítés.
I.	<u>Gyűjtés</u>			
1.	Tervásatási napok száma	-	-	-
	Leletmentő napok száma	161	61	67
2.	<u>Gyűjtőnapok száma:</u>			
	Néprajzi témagyűjtő	12	24	5
	Néprajzi tárgygyarapító	6	6	4
	Természettudományi	-	-	-
	Helytörténeti	19	4	7
	Szocializmus építése	4	8	2
	Levéltári	-	10	4
	Egyéb	-	-	-
3.	<u>A múzeum gyűjteményanyaga gyarapodási száma /tárgyi/ anyag/:</u>			
	Régészet	38	100	178
	Néprajz	113	150	13
	Iparművészet	384	-	-
	Képzőművészet	11	5	3
	Helytörténet	4142	1500	545
II.	<u>Restaurált, konzervált szak- tárgyak száma: /konzervált tárgyak zárójelben/</u>			

Sor- szám	A feladat megnevezése	1954. évi tényszám	1955	
			évi terv- számnegyed- évi telje- sítés
1.	Régészeti	30.402	1.000	157
	Néprajzi	2.519	-	296
	Iparművészeti	341	43	-
	Képzőművészeti	268	-	-
	Preparát /termtud./tárgyak száma	882	-	-
III.	<u>Tudományos feldolgozás</u>			
1.	<u>Leltározott tárgyak száma:</u>			
	Régészet	40.066	+100	-
	Néprajz	3.268	+201	40
	Természettud./leltározott és szekrénykataszteri nyilván - tartásba vett/.	982	-	-
	Iparművészet	-	-	-
	Képzőművészet	278	+ 5	-
	Helytörténet	3.209	+1000	634
2.	<u>Elkészített fogalmazványi és végleges /gépelt/ leírókarto- nok száma /fogalmazványiak zá- rójelben/.</u>			I.750 II.514
	Régészet	2.000	+2.800	
	Néprajz	1.512 /754/	904	/127/
	Természettudomány	982	-	-
	Iparművészet	/384/	-	-
	Képzőművészet	278	+ 5	-
	Helytörténet	683	+ 1.200	436
	Fénykép			
3.	<u>Segédgyűjtemény leltározott tégeinek száma:</u>			
	Adattár			690
	Fotoleltár			

Sor- szám	A feladat megnevezése	1954. évi tényszám	1955	
			évi tervszám	... né- gyévévi teljesít.
4.	<u>Szakkönyvtár:</u>			
	Leltározott szakkönyvek és folyóiratok	2.141	2.200	2.203
	Címfelvételi kartonok	-	500	941 ^x
	Szakkatalógus	-	-	-
	<u>Tudományos és ismeretterj. tevékenység: /Megjelent és nyomdakész tudományos dol- gozatok, cikkek /nyomdakész zárójelben/:</u>		V. Szakosított	
1.	Régészet	-	2	2
	Néprajz	/1/	3	3
	Természettudomány	/1/	-	-
	Iparművészet	-	-	-
	Képzőművészet	-	-	-
	Helytörténet	/1/	4	2
	Egyéb	-	-	-
2.	<u>Megjelent és nyomdakész nép- szerűsítő dolgozatok /nyom- dakész zárójelben/:</u>			
	Régészet	1	1	-
	Néprajz	1	1	-
	Természettudomány	1	3	-
	Iparművészet	-	1	-
	Képzőművészet	-	3	-
	Helytörténet	7	1	3
	Egyéb	-	2	-
3.	<u>Megtartott tudományos elő- adások száma:</u>			
	Régészet	8	4	5
	Néprajz	5	4	-

Sor- szám	A feladat megnevezése	1954.évi tényszám	1955.	
			évi terv- szám	I-II.negyed- évi teljesi
	Természettudomány	4	8	9
	Iparművészet	3	4	-
	Képzőművészet	5	6	3
	Helytörténet	7	11	6
	Egyéb	10	2	-

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke 12.557/55 sz. alatt engedélyezte.

Adatszolgáltató megnevezése:

HERMAN OTTÓ MUZEUM

Címe: Miskolc, Papszer 1

Tel: 36-317

Beküldési határidő: a tárgynegyedévet
követő hó 6-ih

Adatszolgáltatók körének meghatározása:

Közvetlen irányító szerv:

Népművelési Minisztérium

Minisztérium /főosztály/

Múzeumi

Valamennyi múzeum

Küldendő: 1 példány a Népművelési Minis-
térium Múzeumi Főosztályának.

Múzeumi kiállítások száma 1955.év II.negyedében.

Megnevezés	Állandó			Időszaki		
	Kiállítások					
	Összes száma	ebből új	Összesből lebontott	Összes száma	ebből új	Összesből lebontott
<u>Saját rendezés:</u> <u>múzeumban</u>	2	1	-	1	1	1
múzeumon kívül	-	-	-	3	3	3
<u>Külső rendezés:</u> <u>múzeumban</u>	-	-	-	1	1	1
Együtt	2	1	-	5	5	5

Múzeumlátogatók száma 1955 év II.negyedében.

Egyéni	Csoportos	Összes
látogatók száma		
5.781	7.917	13.698

Tárlatvezetések száma 38

Múzeumi Baráti Kör megbeszéléseinek száma 1

A negyedévi munkajelentésnek legfontosabb része a múzeum munkáját jól tükröző, áttekinthető, értékelt szöveges beszámoló. A beszámolónak olyannak kell lennie, hogy abból a felügyeleti szerv a múzeum egész tevékenységét világosan lássa és azt a jelentés alapján értékelni tudja. Az 1955 évben kiadott és a negyedévi jelentések szempontjait feltüntető rendelkezésünk kettős célt szolgált: egyoldalról, hogy a munkatervek, az adatszolgáltató lapok és jelentés alapján ellenőrizhessük a múzeum munkáját; másrészt, hogy egy múzeum működéséről teljes képet kapjunk.

Nézzük meg a példának kiválasztott miskolci múzeum esetében, mennyiben sikerült megvalósítania a célkitűzéseket, melyek azok a hiányosságok, amelyek a kiadott útmutató alapján még minimálisabbra csökkenthetők lettek volna. A miskolci múzeum jelentésében a múzeum gyűjtőtevékenysége elég plasztikusan kidomborodik és nagy általánosságban fedí a Főosztály elképzelését. Természetszerűleg sok finomítás szükséges ahhoz, hogy a jelentés helyes formája kialakuljon. Az áttekinthetőség szempontjából a jelen esetben helyes lett volna, ha a régészeti gyűjtéssel /akár tervásatás, akár leletmentés/ eltöltött időt összegezte volna. Igen lényeges, hogy nem az eltöltött napok számára, amely különben fontos, helyezte a fősúlyt, hanem a munka tartalmi részét próbálta tömören jelentésében megragadni. Hiányzik azonban az összevetés az évi terv, ill. annak megfelelő negyedére vonatkozó részével, A miskolci múzeum esetében az évi 61 ásatási tervszám mellett a ténylegesen teljesített 67 ásatással eltöltött munkanap nem a tervezés hibáiból adódott elő, hanem menetközben fellépő szükségletből.

Nem ennyire világos a múzeumnak a néprajzi gyűjtésben végzett munkája. Az a hiánya, hogy teljesen figyelmen kívül hagyta a néprajzi témagyűjtést, amelyet a rendelkezéseknek megfelelően itt kellett volna felvenni. Itt kellett volna felvenni Lajos Árpád B-témában folyó gyűjtését mind a nemesek és partiak Szuhafőn, mind a munkásfolklor a Sajó-völgyében témákban végzett tevékenységét annak tömör kifejtésével. Fel kellett volna tüntetni éppen úgy, mint a tárgygyűjtésnél, hol, mennyi időt töltött és a gyűjtött anyagot milyen iktatószám alatt küldte fel a Néprajzi Múzeum Adattárába. A tárgygyűjtésben finomítható lenne a jelentés annak céljának meghatározásával. Pl. Mályinka rétgazdálkodás szerszámanyagának kiegészítése. Teljesen megfeledezett a múzeum a rendeletben előírt negyedévben végzett a múzeumtól távol töltött hivatalos kiszállások feltüntetéséről. Ebben pontosan meg kellett volna írni a múzeum jelenléti könyvének adataival megegyezően valamennyi távöltött munkanapot, akár az a múzeum, akár más szervek /Akadémia, helyi tanácsi népművelési szervek/ elszámolásában szerepeltek, vagy esetleg a munkaidő nyolc órájában történtek költségkihatás nélkül. Ennél helyes módszernek az látszik, ha a jelentésben foglalt szakmai gyűjtésekkel /gyűjtés, ásatás/ kezdi és a jelentés e részében felsoroltakat csak sommásan írja, míg a többiekét, amelyek eddig nem szerepeltek, cél és idő megjelölésével közli. Pl.

Kazacsai Ferencné régészeti anyaggyűjtés 12 nap

Kazacsai Ferencné Budapest könyvtári anyaggyűjtés 2 nap

Lajos Árpád néprajzi téma- és tárgygyűjtés 4 nap

Lajos Árpád népi csoport patronálása Mezőkövesd, /1/ Helyőcsaba /1/
stb. összesen 6 nap

Komáromi József műemléki munka Edelény /1/, Sajószentpéter /2/stb. 5. nap.

Komáromi József Budapest főosztályi megbeszélések 2 nap

Komáromi József Monok /1/, Ozd /1/ patronálás 2 nap.

A múzeum az anyagmegóvás munkájában tömören és számszerűen is

rögzítette a negyedév eredményét. Itt egy probléma merül fel, hogy helyes-e, ha az adatszolgáltatási lapon a néprajzi tárgyak konzerválásánál feltüntetjük a negyedévben elvégzett 296 db néprajzi textil szénkénegezését. Véleményem szerint e munkának feltétlenül szerepelnie kell a jelentésben, de félrevezetésre adhat alkalmat a statisztikai adatszolgáltatási lapon. Azok a minden évben ismétlődő konzerválások a helyes statisztikai képet megváltoztatják és így nem kerülhet be a konzervált tárgyak részére előírt helyre.

A tudományos feldolgozásban, mivel a múzeum teljes anyaga leltározva van, tervében és jelentésében erről nem esik szó. Igen helyes, hogy a múzeum a gyűjteményanyagának leltári állagára vonatkozó adatokat közli.

Azoknál a múzeumoknál, ahol zömében a leltározás képezte a tudományos feldolgozás súlyponti feladatait, ott a jelentések általános hiánya az, hogy az útmutató idevonatkozó részét nem vették figyelembe, nem tüntették fel az utolsó leltári számot. Helyes jelentés a következő:

Régészet leltári szám	1954. XII.31-én	54.296.2.
"	"	"
"	1955. VII.30-án	55.82.16. Legjelentősebb anyag meggyaszói bronzkori temető, muhipusztai középkori falú, diósgyőri vár anyaga.
Néprajzi	"	"
"	1954. XII.31-én	54.625.1.
"	"	"
"	1955. VII.30-án	55.40.1. Leltározásra került a folyó évi gyarapodás.

Valamennyi múzeológiai szak esetében a fenti példák alapján kell a jelentést elkészíteni.

A miskolci múzeum tervjelentésének kissé hiányos része a tudományos irodalmi munkásságról szóló beszámolója. Ez a része vérszegény. Általános hiba, hogy nem választja külön a tudományos A., B.-témák keretében végzett munkákat, nagy vonásokban nem számol be arról, hogy az e munkára kapott anyagi támogatást hogyan használta fel. Jelen esetben helyes lett volna, ha Lajos Árpád Nemesek és partiak Szuhafrón című elkészült, terjedelemben is megadott munkájának legszűkebbre szabott eredményeit is közölte volna, avagy Komáromi József A kapitalista építkezés kifejlődése Miskolcon c. B-témában futó dolgozatával kapcsolatban a munkával kapcsolatos problémákat is felvetette volna.

A múzeum ismeretterjesztő tevékenysége a jelentés egyik leg-sikerültebb része, mégis ennél vetődik fel leginkább a tervezés kérdése. Bár a múzeumi munka tervezésében egyik legkönnyebben megtervezhető rész az ismeretterjesztés, mégis számos tényező befolyásolhatja a tervezést. A miskolci múzeum esetében a múzeumlátogatók számának évi 110.000-ben való tervezése irreális volt.

Nem tűnik ki a jelentésből, hogy a múzeumi hétfők előadásában tartott 11 előadásból név szerint és előadás cím szerint melyeket tartották a múzeum dolgozói. Ez más múzeumoknál annál is inkább fontos, mivel nem mindenütt van lehetőség arra, hogy a plakáton előre meghirdetett előadásokat témájában a Főosztályon is le lehet mérni. Tartalmasabbá lehet tenni a jelentést azzal, ha az egyes szakkörök tartalmi munkáját konkrét formában jelenti a múzeum.

A múzeum általános működésére vonatkozó összefoglalás helyes képet ad a múzeum működéséről.

A miskolci múzeum itt közölt munkajelentése észrevételeink figyelembevételével a következő negyedévek munkajelentésénél és adatszolgáltatásánál jól felhasználható. Reméljük, hogy a múzeumoknak ez a munkája jelentőségének megfelelően a szerzett gyakorlat alapján javulni fog a jövőben.

Korek József

Hozzászólás a szocializmus építése dokumentumainak

múzeumi gyűjtéséhez

Közel négy éve dolgozom a sztálinvárosi múzeumban, fő feladatomban az építkezés tárgyi és írásos dokumentumainak összegyűjtése. Munkámban erősen érzem az elvi kérdések tisztázottságának hiányát és ezért örömmel olvastam a Múzeumi Hiradó március-áprilisi számában Kardos László, Balassa Iván és Manga János elvtársak e tárgyban elhangzott előadásait.

Hozzászólásomban munkámmal és a munka közben felmerült problémákkal szeretnék foglalkozni. Ha eddigi munkámról beszámolok, azt korántsem azért teszem, mintha hibátlanul vagy akár csak példamutatónak találnám, csupán mert tudom, hogy a múzeumok ezen a területen még csak a kezdő lépéseknél tartanak, amikor minden tapasztalat hasznukra válhat.

Anyaggyűjtés.

Már az első időtől törekedtünk arra, hogy az egyes kiemelkedőbb eseményekhez fűződő emlékműanyagot múzeumunkba behozzuk. Ebben az esetben a legnagyobb nehézséget az okozza, hogy az ember a jelenben nem látja világosan mi az, ami történelmi jelentőségűvé válik. Az anyaggyűjtés viszont akkor eredményes igazán, ha azonnal hozzáfogunk a tárgyak összegyűjtéséhez.

Hogy milyen anyagot lehet egy-egy eseménnyel kapcsolatban begyűjteni, azt egyetlen példán keresztül szeretném bemutatni: 1951 november 7. Sztálinváros névadó ünnepe.

Ehhez az eseményhez kapcsolódik múzeumunk szocialista építéssel foglalkozó részlegének legértékesebb tárgya, az u.n. "Rákosi Album". A nagyon szép kivitelezésű, piros bőrkötésű album 14.800 dolgozó /Dunapentele akkori valamennyi dolgozója/ aláírását és munkafelajánlását tartalmazza. A dolgozók kérik Rákosi Mátyás elvtársat, a párt vezetőjét, tolmácsolja Sztálin elvtársnak azt a kérésüket, hogy az első magyar szocialista város Sztálin nevét viselhesse.

Az albumban a kérelemmel és munkafelajánlással kapcsolatban minden egyes dolgozó feltüntette a foglalkozását és munkahelyét is, így ez a dokumentum - történelmi jelentőségén túl - menően - pontos képét adja egy ilyen nagyméretű építkezés szervezeti felépítésének is.

Az 1951. okt. 25-én megtartott nagygyűlés teljes szövegét - ahol ugyancsak a Sztálinváros név elnyerését kérik a dolgozók - hanglemezen őrzik a múzeum. A lemezsorozat a M. Rádió ajándéka. 1951. november 7-én, a névadó ünnepség alkalmával öntötték az első vasat a Gépgyárban és ekkor osztották ki első ízben a Sztálin Vasmű emlékérmét. A múzeum tulajdonában van az első vasból készült emléklakett, az első emlékérem, /amely-

nek még Dunai Vasmű emlékérem a szövege/, az ünnepségen átadott vándorzászló, stb. A tárgyi anyagon kívül 48 db fényképünk van, amely részben az ünnepséget, részben az építkezés akkori állapotát mutatja. Megvannak az akkori röplapok, a helyi lapnak külön száma, az országos sajtó cikkei.

Adattárunk őrzi az akkor legjobb eredményeket elért dolgozók részletes életrajzeit.

Az anyagot képzőművészeti anyag egészíti ki, Zádor István és Hincz Gyula tollrajzai örököltik meg a gyárépítkezést 1951 őszén.

Jövőre ünnepeljük a nevezetes esemény öt éves évfordulóját, ebből az alkalomból a múzeum emlékkiállítást kíván rendezni.

A múzeum fontos anyagát képezik azok a tervek, /mérnöki rajzok egyes épületekről, uccákról, terekről, alaprajzok, modellek/, amelyeket a tervező irodák készítettek és bocsátottak a múzeum rendelkezésére. Ezeknek a terveknek érdekességét csak fokozza, hogy időközben változások történtek. Rendbehozatjuk és rövidesen kiállítjuk a város első tervét, amely a felemelt öt éves terv előtt, 1950-ben készült, és amelynél már máig is jóval nagyobb terület épült be, az eredeti tervtől eltérő nagy változtatásokkal. Új város, vagy városrészek építésénél feltétlenül hasznos munkát végez a múzeum a tervek megőrzésével, annál is inkább, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy a tervező vállalatok a régebbi terveket nem őrzik meg.

A termelőeszközök egy-egy korszak "véredényei", /Marx/ amelyek nélkül nem érthetjük meg a kor politikai, társadalmi viszonyait sem. Éppen ezért múzeumunk fontos feladata, hogy a nagyméretű építkezésein használatos legjellemzőbb munkaeszközöket - vagy ha azok nagyméretűek modelljeiket - begyűjtse. A gyűjtés természetesen, ahogy ezt Manga elvtárs is kifejti - nem terjed ki azokra a tárgyakra, amelyek a termelésben általánosak. Begyűjtöttük az itteni nagyjelentőségű újítások eredeti darabait, vagy modelljeit és elkészítettük két nagyjelentőségű szovjet gép modelljét, amelyeket az országban először nálunk alkalmaztak. A gépekkel kapcsolatban felmerült problémákra még vizsgálatok szükségesek.

A munkások kultúrájának vizsgálatához az adattárban elhelyezett munkásfolklór anyagon kívül igyekeztünk tárgyi anyagot is begyűjteni. Így 1953-ban kisebb kiállításon bemutattuk négy sztálinvárosi fafaragó munkáit, valamint azokat a népművészeti tárgyakat, amelyeket a dolgozók régi otthonaikból hoztak magukkal. A tárgyakat azonban költségvetési keret hiányában nem tudtuk megvásárolni.

Az első szocialista város felépítése az egész ország érdeklődésének középpontjában áll, éppen ezért már eddig is sok irodalmi alkotás, zenemű örökíti meg ifjú városunkat. A megjelent könyveken kívül beszereztük az elkészült és készülő regények kéziratait, filmforgatókönyveket, kottákat.

Kiállításunk szocialista építéssel foglalkozó részét emelik azok a kisebb méretű kréta- és tollrajzok /Bencze László, Iván Szilárd, Bán Béla stb. rajzai/, amelyek a város és a vasmű építését különböző fázisaiban ábrázolják és amelyek tematikailag jól beleillenek az anyagba.

Mintegy hatszáz darab fénykép, 1000 db munkáslevél és jegyzőkönyv, plakátok, röplapok, egészítik még ki az eddigi gyűjtést.

A kiállításról.

A múzeum az elmúlt négyévben háromszor rendezte át, illetve bővítette ki állandó helytörténeti kiállítását. A jelenlegi kiállítás szocialista terméről nem kívánok és nem is tudnék részletes bírálatot adni, csupán néhány észrevételt szeretnék tenni.

Ha a jelenlegi kiállítást az elsővel összehasonlítjuk, a fejlődés legjobban talán azzal mérhető le, hogy míg az első kiállítás majdnem kizárólag fényképekből állott, a mostaniban már alig szerepelnek fényképek, az egyes témákat tárgyi anyaggal, műszaki rajzokkal, modellekkel, képzőművészeti anyaggal igyekszünk bemutatni. A legfőbb eredményt tehát abban látom, hogy a mostani kiállítás sokkal inkább múzeumi nyelven fejezi ki mondanivalóját, mint a régebbiek.

A kiállításnak nagy jelentősége van propaganda szempontból. A sztálinvárosi látogatók - akik az építkezésben maguk is résztvettek - büszkék arra, hogy rövid idő alatt várost és gyárat teremtettek az öt év előtti kukorica és búzaföldek helyére. Az építkezés történetébe beleágyazva /az egyes korszakokhoz kötve/ név szerint is ki vannak emelve a munka hősei, a legjobb brigádok, ami azt az érzést kelti, hogy érdemes kiemelkedő teljesítményeket elérni.

A látogatókat általában nagyon érdekli Jeges Ernő "Sztálinváros a jövőben" c. nagyméretű festménye, amely a tervek alapján Sztálinvárost és a vasművet az építkezés befejezése után ábrázolja.

A kiállítás legfőbb hiányosságát abban látom, hogy - részben helyhiány miatt - nem tudtam elég jó anyagon keresztül bemutatni a lakosság életmódját és kultúráját. A problémák között még erre visszatérek.

Problémák.

1. A Szovjetunió tájmúzeumaiban - ahogy arról néhány 1951-ben lefordított cikkből értesültünk - a jelenkor bemutatásánál gyakran használnak maketteket. A makettek és modellek gyűjtését ajánlja a Népm. Min. Múzeumi Főosztályának legújabb körrendelete is /8630-5154/. Mi is úgy tapasztaljuk, hogy a közönség érdeklődését erősen felkeltik a makettek. Ezeknek a megőrzése azonban komoly problémát okoz; a papírmassékból készült tárgyak három-négy év alatt erősen megrongálódnak. A Lakóépülettervező Vállalat műszaki osztálya szerint a legjobb raktározási körülmények mellett tizenöt-húsz évig is épen maradnak, ez azonban már a maximális határ. Múzeumi megőrzés szempontjából ez az idő természetesen nem elegendő.

2. Mint már fentebb írtam, a múzeumba behoztam az újitások és munkaeszközök eredetijét vagy modelljét. Így sikerült jó pár olyan tárgyat begyűjtenem, amelyekhez nem értek, mivel megfelelő műszaki ismereteim nincsenek. Ilyen esetben a gépek ada-

tait a műszaki osztályoktól megszerzem. Itt a probléma az, hogy míg más területen a múzeumi gyűjtők egyben tárgyaik legfőbb szakértői - vagy legalább is kell, hogy azok legyenek - ezen a területen az újítási felelősök, mérnökök, összehasonlíthatatlanul nagyobb szaktudással rendelkeznek nálam. Ezekből a tárgyakból tudományos következtetést levonni nem tudok. Ugy gondolom, ha múzeológusaink húzódoznak attól, hogy az újjáépítés munkaeszközeit begyűjtsék, ez részben abból származik, hogy megfelelő műszaki tudással nem rendelkeznek.

3. Az e tárgyban elhangzott felszólalások és a Múzeumi Főosztály hivatkozott körlevele figyelmébe ajánlja a múzeumoknak az írásos dokumentumok gyűjtését. 1951-ben még mi is gyűjtöttünk írásos dokumentumokat, - amelyeket kiállításunkban igen jól tudunk hasznosítani - később azonban az ilyen irányú gyűjtés már csak illegális úton történhetett. A helyzet az, hogy a nyomda csak a Széchényi Könyvtárnak adhat kötelező példányt, - amíg egyéb intézkedés nem történik. A vállalatok és tömegszervezetek pedig a Munkásmozgalmi Intézetnek kötelesek egész irattárukat átadni. A Múzeumi Főosztálynak ebben az ügyben tárgyalásokat kellene folytatnia a levéltárakkal és a M. Munkásmozgalmi Intézettel, olyan irányban, hogy a múzeumok a területükön talált okiratos anyagot archivumukba megőrizhessék.

4. Mint már említettem, a lakosság életmódjának és kultúrájának bemutatására nem sikerült elég tárgyi anyagot begyűjteni. A problémát - ahogy ezt Manga János elvtárs is írja - nem a tárgyi anyag hiánya, hanem a sok közül a jellemző és múzeumi megőrzésre érdemes anyag kiválasztása okozza. Egy lakberendezési vagy viseleti kiállítás természetesen az, ha a témát egészen máig elvezetjük. Helytörténeti kiállításokon azonban, ahol kis hely áll rendelkezésünkre, fényképeken kívül igen nehéz a mai lakás - kultúrát vagy viseletet kevés és jellemző, múzeumi kiállításba illő tárgyon keresztül bemutatni.

5. A tervszerű gyűjtőmunkát erősen akadályozta végül az, hogy pénzügyi keret tárgyvásárlásra mindezideig nem volt.

Végül még annyit, hogy megfelelő tudományos munka nélkül, ötletszerűen e témakörben sem lehet jó kiállítást rendezni.

A Történettudományi Intézet megbízásából tanulmányt írok Sztálinváros történetéről /1950-1954/. Bár a tanulmány végleges megírása - az elvi kérdések tisztázatlansága miatt - későbbi időpontra halasztódott, a tanulmány tématerve szolgált a jelenlegi kiállítás forgatókönyvének alapjául is.

A felszabadulás utáni korszak történetének alapos ismerete, tanulmányozása nélkül, a szocializmus építésének korszakát múzeumainkban nem tudjuk megfelelően bemutatni.

Sándor Andrásné

KIÁLLÍTÁSRENDEZÉSÜNK JÖVŐJE

=====

A VIDÉKI MUZEUMOK KIÁLLÍTÁSRENDEZÉSÉRŐL

F. Petres Éva hozzászólása

A kiállításrendezés általános problémái között külön feladatot jelent a vidéki kiállítások rendezése. Ezt a kérdést a vidéki múzeológus szempontjából szeretnénk megvilágítani, hiszen a legsokoldalúbb feladatot éppen az ő számára jelenti az időszaki kiállítások rendezése. Nem akarunk részletesen kitérni az időszaki kiállítások rendezésének szükségességére, hiszen ezzel minden vidéki múzeum tisztában van ma már, tudja, hogy állandó látogatottságát csak ezen az úton biztosíthatja és tarthatja meg. A székesfehérvári István Király Múzeum 1951 óta 39 időszaki kiállítást rendezett, a gyakorlat azt mutatja, hogy átlag havonta új kiállítást kíván a látogató, kivételt jelentenek a nagyobb méretű, országos jellegű kiállítások, amelyek több hónapos nyitvatartási időt is elbirnak.

A vidéki múzeum ötféle kiállítás-típussal kerül szembe:
/csak időszaki kiállításokról szólva/

- 1/ Saját rendezésű kiállítás
- 2/ Más intézmény /Országos Múzeumok, Múcsarnok/ anyagából és rendezésében készült kiállítás
- 3/ Helyi, külső szervek anyagát bemutató kiállítás /az évenként ismétlődő helyi képzőművészek kiállítása, gyermekrajz, stb./ múzeumi rendezésben
- 4/ Vándorkiállítások. Az országos múzeumok által elkészített kész kiállítások
- 5/ Saját rendezésű vándorkiállítás.

1. A legtöbb feladatot természetesen ez a típusú kiállítás rója a vidéki múzeumra. Komoly igényű anyag-bemutatást, tematikus kiállítást egynél vagy kettőnél többet egy évben nem tud a vidéki múzeum megrendezni: anyagi és munkaerő fedezete kb. ennyit biztosít számára. A kiállítás rendezése a téma kiválasztásával kezdődik. A témaválasztásnál figyelembe kell venni a közönség igényét, a múzeumi anyagot, az állandó kiállítás esetleges hiányait, stb. Például Székesfehérváron a néprajzi anyag csak alárendelt szerepet kap a Velencei tó kiállításban, kizárólag a halászat bemutatására szolgál. Ezért szükséges volt a múzeum gazdag néprajzi anyagát külön kiállításon bemutatni. Vagy például a törökkori Székesfehérvárról szinte csak említés történik az állandó kiállítás anyagában, ezt kívántuk pótolni amikor külön időszaki kiállítás keretében mutattuk be a múzeum erre vonatkozó anyagát.

A téma megválasztását az anyag kiválogatása, rendbehozása

követi, ez szinte párhuzamosan halad a forgatókönyv írásával. A kettőt elválasztani nem is lehet, mert a mondanivaló rendszerezése közben adódik, hogy még milyen tárgy vagy fotó bemutatására van szükség. Ugyanekkor készülnek a kiállításban szereplő fényképek, ezek elkészítése külön feladatot jelent. A legjobb megoldás ha a vidéki múzeum maga készíti el fényképeit, mert a tapasztalat - kevés kivétellel - azt mutatja, hogy az országos múzeumok ezt a munkát nem tudják vállalni. Így a könyvből való kifényképezést, előhívást, - ha van rá mód - nagyítást legjobb saját fotóműhelyünkben készíteni. Az anyag teljes összeállítás után a technikai rendezés következik, amelyet már a helyi és anyagi adottságok is befolyásolnak. A legolcsóbb, de amellett tetszetős megoldás azoknál a vidéki múzeumoknál, ahol megfelelő vitrin vagy szekrény nem áll rendelkezésre, az anyag üveg alá való falrahelyezése. Természetesen nem minden anyag számára megfelelő ez a kiállítási mód - felhozható ellene a biztonság hiányának kérdése is - de emlékkiállításoknál, metszetek, fényképek és magyarázó feliratok elhelyezésére még vitrinek használata mellett is a legjobb megoldás. Időszaki kiállításaink rendezésénél ezt a módszert alkalmaztuk első kiállításainknál. /Pákozdi csata, Törökkori Székesfehérvár, Kossuth-, Rákóczi-emlékkiállítás/ - amikor még egyrészt a felszerelés hiánya, másrészt maga az anyag szabta ezt meg. Ezekben a kiállításainkon, bár túlnyomórészt a felsorolt anyagfajták /rajzok, térképek, stb./ szerepeltek, mégis voltak olyan tárgyak is, amelyek inkább vitrin vagy szekrény alkalmazását kívánták volna. Ezt is áthidaltuk olyan módon, hogy például a Rákóczi kiállításon, ahol korabeli pénzeket mutattunk be - egy barokk asztalra üveglap alatt helyeztük el a pénzeket. A korabeli fegyvereket pedig közvetlenül a falra tettük, megfelelő rögzítéssel. Az ilyen kiállítások biztonságát pedig a fokozott teremőrzéssel igyekeztünk pótolni. Mivel a felszerelés hiánya bizonyos kötöttséget jelent a kiállítás megválasztásában és külső rendezésében is, igyekeztünk apránként pótolni ezt. Vitrineket csináltattunk, amelyek egyenként vagy egymásmellé helyezve sorosan is alkalmazhatók. Falraakasztható vitrintípus, egyszerű fahátlappal barnára pácolva-fényezve, betölthető oldalakkal és előlappal. Benne egy üvegpolec, szükség esetén kivehető. /Méretei: H: 1 m m: 40 cm, mélység: 20 cm, ugyanez a méret dupla hosszal, 2 m-rel is/. Kisebb tárgyak bemutatásánál /kerámia, fafaragás stb./ nagyon jól felhasználhatók. Az India művészete, Márky kerámia, Népművészeti kiállításainkon nélkülözhetetlenek voltak. Az időszaki kiállítások másik felszerelési tárgya, amely szintén nélkülözhetetlen és darabonként szerezhető be, a kiállítási emelvények. Ezek hosszú, hasábalakú polcok, tetejük falap, többi részük faváz, jutával bevonva. Az egész semleges, sötét vagy krémszínűre festve. Egyik végükön kis emelvény, hogy tagoltabb legyen s egy-egy tárgyat jobban ki lehessen emelni. Fal mellé állítva, egyenként vagy sorosan alkalmazva, vagy a terem közepén külön dobogóként, nagyobb tárgyak, kerámia, régészeti leletek bemutatására alkalmas. Fal mellé állítva fölötte helyezhető el a magyarázó rajz, kép vagy szöveg, de arányai olyanok, hogy még a kisebb méretű falivitrin is föléje akasztható. /Méretei: H: 4 m, m: 60 cm, sz: 40 cm/. A tárgyak rögzítése és fokozott teremőrzés szükséges.

Szükség esetén használjuk a múzeum régi kiállítási szekrényeit is, ezeket belül semleges sötét színre festettük és tetés szerint állítható üvegpolecokkal láttunk el. Ezek alkalmazá-

sát, azonban lehetőleg mellőzzük, mert minden átalakításuk mellett is nehezen kezelhetők és berendezésük a kiállítás-rendező legnehezebb munkái közé tartozik, mert csak oldalt nyithatók.

Nem kívánjuk a technikai rendezés minden problémáját részletezni, ez minden kiállításon újabb és újabb feladatot jelent. Mindez akkor bonyolítható le a legjobban, ha egyrészt kellő felszerelést szerez be a múzeum, másrészt kívánatos, hogy a múzeum vezetője bizzon meg egy dolgozót a múzeum tudományos dolgozói közül a kiállítások rendezésével és szervezésével. Így a múzeum többi dolgozója segítségével egy állandó kiállításrendező csoport alakul ki, másrészt a kiállítással kapcsolatos propaganda és szervező munka is ugyanannak a megbízott dolgozónak a feladata.

A kiállításrendező munka másik része a közönségszervezés, propaganda. Ez a feladata a technikai rendezéssel szinte egyidejűleg hárul a kiállítás rendezőjére. Ezzel kapcsolatos gyakorlatunk a következő. A helyi ujság számára a kiállítás nyitása előtti héten rövid hirt adunk le, melyben elmondjuk milyen kiállítás nyílik, mi a jelentősége, stb. A kiállítás nyitást megelőző napon és a megnyitó napján újra közöljük a nyitási időpontot. Ha anyagi fedezetünk engedi, plakátot készítettünk. Ezeket részben az Állami Hirdető Vállalat útján a városban ragasztatjuk ki, részben a Megyei Tanács Oktatási Osztályán keresztül az iskolákhoz, a városi népművelési előadó és a SZOT-útján az üzemekhez juttatjuk el. A Hangos Híradóval a nyitást megelőző három napon bemondatjuk a nyitási időpontját, pár szót a kiállításról és a nyitvatartás idejét. Meghívóinkat, - amelyeknél a külső kiállításra mindig gondot fordítunk - állandó cédula katalógusunk alapján küldjük szét. A meghívottak katalógusa csoportokra oszlik, hivatalos szervek, tömeg szervezetek, iskolák, üzemekként. Fontosabb meghívásokat /Megyei Pártbizottság, Városi-, megyei tanács stb./ személyesen intézzük. A kiállítás megnyitása után részletes beszámoló cikket írunk vagy iratunk a helyi ujság számára.

Más intézmény anyagából és rendezésében készült kiállítások között első sorban a Múcsarnok és az Országos Múzeumok kiállításai jönnek számításba. A kiállítási program változatossá tételénél, a képzőművészet iránti nagy érdeklődés kielégítésénél, igen nagy segítséget jelent a vidéki múzeum számára az Országos Múzeumok és a Múcsarnok kiállításai. Az a törekvésünk, hogy minden Budapesten bemutatott nagyobb igényű képzőművészeti bemutatót múzeumunkban is bemutathassunk, ezek vonzzák a legtöbb látogatót.

Ezeknél a kiállításoknál a kettős feladatból /rendezés - szervezés, propaganda/ a múzeumra elsősorban a propaganda feladata hárul.

Azonban feltétlenül szükségesnek tartjuk, hogy a kiállítás rendezésében is részt vegyen a helyi múzeum szakembere. Szükséges ez azért, mert a helyszíni adottságokkal, a terem legjobb kihasználásával /melyik a főfal, hol érvényesül legjobban az anyag, világítási kérdés stb./ a helyi szakember sokkal inkább tisztában van, mint aki először látja. Másrészt - ez főképp a Múcsarnok kiállításaira vonatkozik - igen gyakran előfordul, hogy a kiállítás rendezője egy nappal a megnyitás előtt érkezik meg. Ilyen esetben a rendezéssel nem szoktunk várni, hanem elrendezzük az anyagot a kiküldött nélkül, fenntartva számára az utólagos észre-

vételezés jogát. A rendezést nemcsak azért nem lehet az utolsó napra hagyni, mert maga a rendezés is időt igényel, hanem mert igen gyakran az ujság kiküldöttje, vagy a kiállítás megnyitója előzőleg megnézik a kiállítást, ez pedig néhány nappal a megnyitás előtt zajlik le.

Még egy észrevételünk van a külső rendezésű kiállítással kapcsolatban. Amennyire természetes, hogy a vidéki múzeum minden segítséget megadjon a kapott kiállítás létrehozásánál /technikai felszerelés, munkaerő/ - éppenolyan természetes a kérdés másik oldala is, az hogy a kiküldött kiállítás rendező ezt a feladatot ne úgy fogja fel, mintha ez kizárólag a vidéki múzeum dolga volna. Amennyire természetellenes, hogy a kiállítás rendező sajátmaga mossa a vitrineket, készítse elő a termet stb./Ld. Múzeumi Híradó márc-ápr. 131 o./ éppenolyan ferde helyzet az, amikor a vidéki múzeum összes tudományos és nem tudományos dolgozója a kiállítás létrehozásán dolgozik, /nem riadva vissza a fizikai munkától, hiszen a technikai rendezés azzal jár! a kiküldött múzeológus pedig az anyaghoz nem nyúl, mert ő csak irányít.

A szervezés természetesen itt is a vidéki múzeum feladata, ezt a saját rendezésű kiállítások propagandájához hasonlóan látja el. A kiállítás megnyitás időpontjának megválasztásában is a helyi múzeum jelölje ki az időt, a gyakorlat alapján tudja, hogy melyik a leginkább bevált időpont. Pl. a Múcsarnok vasárnap délelőtt nem szívesen nyit kiállítást vidéken, holott a gyakorlat azt mutatja, hogy hétköznap délután csak egész kivételes esetben lehet közönséget biztosítani, a vasárnap délelőtt pedig alkalmas erre. Az évfordulók és országos ünnepek időpontjában nyilván kiállításoknál, éppenúgy mint az alkalom nélküli nyitásoknál a megyei Népművelési Osztállyal a megye, illetve a város programjába illesztetjük a megnyitást. Egyébként a múzeum negyedéves tervét a megyei Népművelési Osztály ismeri, tehát már előre úgyis beállítják a városi vagy megyei műsorba a múzeum kiállításait, ilyenkor már csak a nyitás részleteit beszéljük meg velük. Minde azért is lényeges, mert így saját ügyüknek érzik a kiállítást és a szervezésben is segítségünkre vannak. Ugyancsak időben értesítjük a megyei és városi Pártbizottság agit.-prop.osztályát.

A szervező külön feladatát jelenti a megnyitó személy felkérése. A megye város és tömegszervezetek vezetőit a megnyitásra aszerint kérjük fel, hogy városi vagy megyei vonatkozású és milyen jelentőségű a kiállítás. A megnyitásra felkért elvtársat minden esetben meghívjuk, hogy nézze meg a kiállítást rendezés közben és a kiállítás céljáról, jelentőségéről rövid tájékoztatót adjon litunk össze számára.

Az előzetes sajtó tájékoztatás és a megnyitó személy felkérése után, a megnyitásnak a rendezése is a szervezőre hárul. Ezt a helyi szokásnak megfelelően állítjuk össze. Igen vonzó pl. a zenei műsor, több kiállításunknál kamarazene együttes szerepelt. /Póor, Szőnyi kiállítás stb./ Még ünnepélyesebbé teszi a megnyitást, ha a megnyitó napján a kiállítás anyagához kapcsolódóan önálló zenei estet rendezünk - pl.: a Népművészeti kiállítás alkalmából rendezett Régi magyar muzsika est. Az anyagi fedezetet minden esetben a megyei Népművelési Osztály vállalta. Nagyobb kiállítás esetében az előző napokban tartott, a kiállítás anyagát ismertető vetített képes előadás is igen jól be szokott válni. Pl. az India művészete kiállítással kapcsolatban Baktay

Ervin előadását a Városi Színházban meg kellett ismételtetni, mert a közönség nem fért be. Idetartozik a kiállítás időtartama alatt rendezett előadássorozatok kérdése is. Ennek összeállítása, szervezése megint csak a helyi múzeum feladata. Ezt a fajta népszerűsítést próbáltuk meg a Csók István képtár megnyitása alkalmából rendezett Képzőművészeti Héten: három előadást rendeztünk budapesti és helyi előadókkal; és a Népművészeti kiállítással kapcsolatban, amikor Népművészeti Hónap keretében tartottunk három előadást, részben meghívott, részben saját előadóval. /Az anyagi fedezetet a TTIT illetve a megyei Népművelési Osztálya vállalta./

Olyan kiállítás megnyitásánál, amely országos vagy helyi szempontból jelentős, - pl. a Csók István Képtár megnyitása - vagy ahol a művész személyesen is részt vesz - pl. Póór Bertalan kiállítása - a megyei tanács minden esetben fogadást vagy díszebédet rendez. Ennek megbeszélése, előkészítése szintén a helyi múzeum feladata.

A nyitás és az ezzel kapcsolatos szükséges külsőségek /műsor, fogadás stb./ biztosításához a Tanácsokkal való jó viszony és sok tájékoztató, felvilágosító munkára van szükség, de ha ez a kapcsolat kialakul, igen nagy segítséget jelent a múzeum munkája és népszerűsítése számára.

3. A helyi szervek évente ismétlődő kiállításait a gyakorlat és a helyi viszonyok alakítják ki. Ilyenek pl. Székesfehérváron a tavasszal és ősszel rendezett képzőművészeti kiállítások, ahol a helyi képzőművészek legújabb munkáit mutatjuk be, az évenként egyszer ismétlődő képzőművészeti-kör bemutató, vagy az iskolák gyermekrajz kiállítása. Fontosak ezek a kiállítások, mert eleven kapcsolatot jelentenek mai képzőművészeinkkel, számukra pedig lehetőséget adunk, hogy évenként lemérhessék fejlődésüket. Ösztönző ez a kiállítási lehetőség a képzőművészeti szakkör tagjai számára is, a gyermekrajz kiállítások pedig a rajzoktatásban nyújtanak segítséget a pedagógusoknak.

Kiállításrendezés szempontjából ezek a bemutatók kevés munkát igényelnek, különösen ott, ahol már rendszeressé válnak, mert a művészek maguk is részt vesznek a munkában. A múzeum viszont vegyen részt a zsűrizésben, az anyag kiválasztásában is.

Szervezés szempontjából is lényegesen könnyebb a múzeum dolga, mert a helyi érdeklődés ezeknél a kiállításoknál igen nagy, s a kiállítók ebben is segítséget nyújtanak.

4. Vándorkiállítások. Főleg a Természettudományi Múzeum kész vándorkiállításaira gondolunk itt. Ezeknél a szervezésre, propagandára kell nagy gondot fordítani, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy a legtetszetősebb kiállítású természettudományi kiállítás sem vonzza úgy a látogatót mint egy esetleg közepes értékű, de képzőművészeti tárgyú bemutató. Ezért a helyi TTIT-vel szoktuk felvenni a kapcsolatot, iskolákat külön-külön értesítjük és felhívjuk figyelmüket a kiállításra.

5. Saját rendezésű vándorkiállítások. A kiállításoknak ebbe a csoportjába tartoznak azok a kiállítások, melyeket vándorkiállításaként vidék, vagy külön kérésre valamelyik külső szerv számára készítünk.

Vándorkiállításainkat legtöbbször a saját rendezésű nagyobb kiállításaink anyagából alakítjuk át. Lényegesen kevesebb anyagi áldozattal és munkával jár, hiszen a feliratok, képek stb. már készen vannak. A meglévő anyagot azután helyi vonatkozású anyaggal egészítjük ki, pl. a Pákozdi csata kiállítást Pákozdon az ottani, Sukorón a Sukoróra vonatkozó adatokkal /helyi nemzetőrök, veszteségek listája, stb./ tettük teljessé. A kiállítás iránti érdeklődést igen nagy mértékben növelte ez a helyi vonatkozású anyag.

Előfordult olyan eset is, hogy pl. Székesfehérváron külső szerv kért tőlünk a múzeumban már kiállított anyagot, tehát lényegében olyat, amely feltehetőleg ismert már a városban. Ilyen volt pl. a Rákóczi emlékkiállítás, amelyet a Múzeumon kívül az Építők Kulturotthonában is bemutattunk.

A másik válfaja ezeknek a múzeumon kívül rendezett kiállításoknak, amikor adott témát dolgozunk ki a kiállítást kérő szerv számára. Ebben az esetben a múzeum adja az anyagot, de a technikai feldolgozást az illető szerv végzi, a múzeum irányítása mellett. A szervezés, propaganda pedig teljes mértékben a rendező szervre hárul. Ilyen kiállítást rendeztünk pl. a Helyőrségi Tisztiklubban, amelynek számára Fejérmegyei katonai történetét dolgoztuk fel. Mórón az Országos Bányásznapi alkalmából a móri bányászat történetét mutattuk be.

Nagy vonásokban ez az a munka, ami a kiállítások rendezésével és ezzel kapcsolatban egy vidéki múzeumba hárul. Mindehhez anyagi fedezet, gyakorlat és kiépített kapcsolat kell a helyi szervekkel és főképp a múzeumi munka iránti lelkesedés. Végül pedig és nem utolsó sorban, hogy a múzeumi Főosztály több érdeklődést mutasson a vidéken folyó kiállítási munka és szervezés iránt, mert pl. a székesfehérvári múzeum 1951 óta rendezett 39 időszaki kiállítása közül a Múzeumi Főosztály hivatalosan még egyetlen egyet sem tekintett meg.

.....

A múzeumi vezetés kérdéséről

A múzeumi vezetés kérdése majdnem olyan régi, mint a gyűjtés maga.

A régi idők gyűjteményeinek létrehozó rugója többnyire az emberi kérkedés volt: a tulajdonos szerette megmutogatni mi je van, mihez jutott ügyesség, fáradság, anyagi áldozat révén.

A régi magángyűjtemények nem kiállítások, hanem raktárak voltak, amelyeknek egyes tárgyai a tulajdonos magyarázatával váltak a látogatók számára érthetőkké, élvezhetőkké. Akkor az élőszóval való magyarázat elengedhetetlen feltétele volt az anyag megértésének.

Ma a változatos magyarázó kellékekkel prezentált oktató-jellegű múzeumi kiállítások idején a vezetésnek, a szakvezetésnek más a célja.

A régi magángyűjtemények tulajdonosai mint pl. a nápolyi Ferrante Imperato - természetrajzkutató botanikus, akit "Dell Historia Naturale Libri XXVIII. című Nápolyban 1599-ben megjelent munkájának címlapján látunk, amint mutatópálcával a kezében ismerteti vendégeinek gyűjteményét - csak meghívott vendégeket részesítették anyaguk megtekintésének élvezetében.

Verulami Bacon majdnem ugyanebben az időben írta utópisztikus művét a "Nova Atlantist" /1625-ben/; ebben leír egy ideális, mindenki számára hozzáférhető múzeumot, amelyben egy tisztviselő magyarázza a kiállított tárgyakat.

David Teniersnek, aki a 17. sz. huszas éveiben Lipót Vilmos Habsburg főhercegnek brüsszeli kollektora volt, több, gazdája gyűjteményét ábrázoló képén fordul elő magyarázó alak.

Később, a magángyűjtemények közgyűjteménnyé válásakor a magyarázónak őrző szerep is jutott. Wendeborn /Der Zustand des Staates, der Religion, der Gelehrtensamkeit, der Kunst in Grossbritannien gegen Ende des 19. Jh-es./Berlin, 1785/ szerint, ha valamilyen látogató Hans Sloane skót orvosnak az angol parlamentre hagyott és British Museum néven megnyitott gyűjteményét meg akarta tekinteni, látogatási engedélyt kellett kérnie, majd szigorú, de magyarázattal kísért, ellenőrzés mellett járhatta végig a termeket.

Volkman /Historisch-Kritische Nachrichten von Italien. Leipzig, 1770/ szerint 1773-ban a Museo Pio Clementino névvel közkinccsé tett vatikáni gyűjteményeket csak úgy lehetett megtekinteni, ha a látogató engedte, hogy a vezető bezárkózzék vele az épületbe és szigorú őrizet mellett tartsa meg magyarázatait.

A magyarázatot ellátó őr némely esetben nemcsak arra vigyázott, hogy a gyűjtemény anyagában ne essék kár: amikor Winckelmann először került Nápolyba 1756-ban hosszú idő után végre engedélyt kapott arra, hogy a királyi gyűjteményeket megtekintse; a vezető őr ellenőrizte vajjon nem csinál-e vázlatokat vagy feljegyzéseket, mert az ásatások eredményeit a nápolyi király magántulajdonának tekintette és úgy képzelte avval és annyit publikáltathat belőle, amennyit ő akar. 30 évvel később Goethe azt írja ugyanerről a porticii múzeumról, hogy megfelelő ajánlások után kedvesen fogadták ugyan őket, de tilos volt bármilyen feljegyzés készítése, úgyhogy ők szorosán követték teremről-teremre a vezetőt, hogy meg tudják jegyezni, amit mond. - Cataniában a hercegi éremgyűjteményt Goethenek, mint a többi ritka vendégnek is, maga a tulajdonos mutatta meg igen óvatosan, mondván, hogy atyjaurától ilyen alkalmakkor bizony el-elvittek egy-egy értékesebb darabot. Az 1781-ben elvben már megtekinthetőkké vált bécsi császári gyűjteményeket 25 Gulden belépődíj mellett az őr elmagyarázta és megmutatta.

Ma más őrzi és más magyarázza a kiállításokat.

A múzeumi vezetés pedagógiai funkció lévén bizonyos szakmai és didaktikai felkészültséget igényel és még ma az oktató-jellegű kiállítások, a mindenki számára érthetőkké tett gyűjtemények idején sem elhanyagolható kérdés.

Fontos és elengedhetetlen a vezetés művészeti múzeumokban ahol a magyarázat a nem-szakember látogatót egyébként soha észre nem vett részletekre, figyelmezteti, máshonnan nehezen megtudható keletkezési körülményekről tudósítja, más művekkel való összehasonlításra vezeti és ezek révén az esztetikai élményt tudatosítja.

Más a helyzet a korszerűen rendezett történelmi, néprajzi, de főképp természettudományi múzeumokban.

Természetes, hogy a vezetést csak szakember végezheti, de különféle módon. A múzeumi vezetés mikéntjét több tényező határozza meg: a gyűjtemény anyaga, a prezentáció módja, a látogató vagy a látogatócsoport érdeklődési köre, műveltségi foka, a látogatás megengedett ideje, végül a vezető egyénisége. A gyűjtemény anyaga kijelöli a vezető szakember személyét: történelmi múzeumban történész, régészetiben régész, mezőgazdaságiban lehetőleg mezőgazdasági szakember vezessen.

A prezentáció módja is sokban befolyásolja a vezetés stílusát: a korszerű magyarázó kellékekkel körített tárgyak magukért beszélnek és elhelyezésüknél fogva nem sok szóbeli magyarázatot igényelnek.

A látogató vagy a látogatócsoport érdeklődési körének megfelelően kell hangsúlyozni az egyes osztályokat vagy tárgyakat és lehet elhanyagolni, átfutni a tőle távolállót.

Ha rövid az idő, akkor csak a múzeum gyűjteményeinek beosztására, felépítési rendszerére szabad felhívni a figyelmet, hogy érdeklődésének felkeltése után a látogató visszajöjjön olyankor amikor ráér.

Leglényegesebb azonban a vezető egyénisége: kell, hogy pedagógiai érzéke legyen, hogy ösztönösen megérezze, melyik csoport melyik látogató mire kíváncsi, tapintatosan, mértéktartó módon ne mondjon se túl sokat, se túl keveset, de sohasem a feliratokkal ellentétben állót.

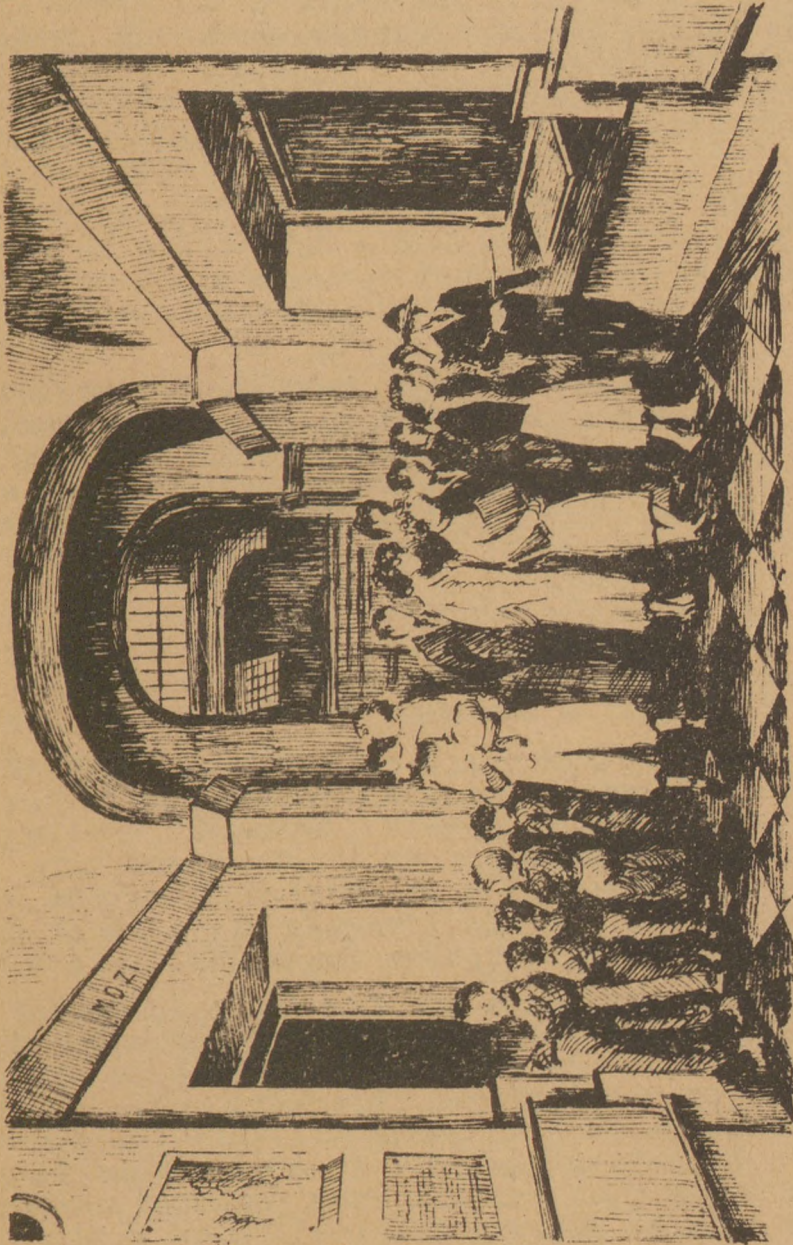
Felmerül az a kérdés is, vajjon a feliratokkal és magyarázó kellékekkel felszerelt anyag egyáltalán és ha igen milyen esetekben igényel még szóbeli magyarázatot is?

Magyarázni kell annak, aki nem tud olvasni, aki nem ért magyarul és végül annak, aki később maga is vezetni akar a gyűjteményben.

Olvasni még nem tudó kisgyerekeket el lehet vinni olyan múzeumokba, amelyek a valóságnak általuk városban meg nem ismerhető objektumait mutatják pl. a Természettudományi Múzeum Állattárába, a Mezőgazdasági Múzeum Állattenyésztési és Vadászati osztályára. Itt a feliratoknál lényegesen egyszerűbb szavak kíséretében, játékos módon fel lehet hívni figyelmüket a képeskönyveikből jólismert állatok három dimenziós megjelenítési formájára.

A magyarázatnak ezt a módját azonban nem szükséges, hogy múzeumi szakember lássa el. Jobb és eredményesebb, ha az óvónő vezeti őket körül, akinek beszédmódját megszokták, kifejezéseit ismerik.

Magyarázni kell a külföldi látogatóknak is, hiszen ők nem értik a feliratok szövegeit. Minél képszerűbben szerkesztett egy kiállítási részlet, annál kevesebb magyarázatra szorul, hiszen egyes tárgyak már elhelyezésüknél fogva utalnak keletkezésükre,

A Mezőgazdasági Múzeum takarmányozási folyósója, jobbra diorámával, balra kismozival. Óvodás gyermekeknek saját vezetőjük nyújt felvilágosítást. Egyetemi hallgatók/jobboldalt/ a szakember magyarázatát hallgatják.

használatukra vagy életkörülményeikre és így nem igényelnek sok szóbeli kiegészítést. Külföldieket a magyar vonatkozású termék, terem-részletek vagy tárgyak érdeklik leginkább. Nekik arról kell beszélni, amit másutt nem, hanem csak itt láthatnak tisztán sajátos összefüggéseiben. Magyarországi kulturális eredmények létrejöttének okai és külföldi vonatkozásai ebben az esetben elengedhetetlen kellei a magyarázatnak. Utalnunk kell a magyar múzeumügy kialakulására és fejlődésére is.

Magyarázatot, vezetést igényelnek azok a pedagógusok, akik valamelyik osztályuk látogatását készítik elő a múzeumban. A Mezőgazdasági Múzeumban szerzett tapasztalatok alapján mondhatjuk, hogy ezeknek vezetése a legfontosabb, hiszen a tanár fog hídát verni a múzeum és a tanulóifjúság /a jövő szakemberei/ között, a pedagógus a múzeum ismeretterjesztő munkájának legfontosabb segítője.

Ha több pedagógus ismerné a múzeumot, akkor a tanulók számára már az osztályban előkészített érdekes élmény, a tapasztalat- és ismeretszerzés legélvezetesebb formája lenne a múzeumlátogatás, a múzeumba pedig szabad óráikban vissza-vissza térnének.

A múzeumlátogatóknak sajnos a vezetésről ma még helytelen fogalmaik vannak. A legtöbb látogatócsoport ragaszkodik ahhoz, hogy a múzeum szakvezetést nyújtson. Ilyenkor aztán többnyire végigviszja szakember az ötven-hatvan tagú csoportot, hárman-négyen figyelnek buzgó és lelkes magyarázatára, a többiek tereferálnak, topognak, hiszen a kiállított tárgyak látómezejébe a vezető mellett legfeljebb két-három látogató fér. A csoport tagjainak legtöbbször később látja meg a magyarázott kiállítás-részletet, mint ahogyan a magyarázatot hallja; vagy meg sem nézi, mert oda sem figyelt, mivel eltakarták előtte azt, amire a vezető felhívta a figyelmet.

A Mezőgazdasági Múzeum újabb kiállításáiban úgyszólván nincs olyan tárgy, amelyet korszerű magyarázó eszközök /fényképek, grafikák, térképek, kiegészítések, műszaki ábrák, táblázatok, grafikonok stb. / ne vennének körül. Minden téma három sikon szerepel: a gyermek, a laikus és a szakember számára. Nincs tehát olyan magyarul olvasni tudó látogató, aki ne érthetné meg a kiállítások mondanivalóját.

A tapasztalat azt mutatja ennek következtében, hogy ha a nagyobb csoportokat a szakvezető az előcsarnokban üdvözli, itt elmondja az épület és a múzeum történetét, láthatóvá teszi a múzeum romos állapotát bemutató fényképeket, ismerteti a múzeum célját, kiállításainak felépítési rendszerét és módszerét, a látogatók örömmel indulnak felfedező útra az ajánlott terem-sorrendben, mert tudják, hogy meg fognak érteni mindent és hogy ha a kiállítás anyagán túlmenő az érdeklődésük, az inspekciós felvilágosítással, a gyűjteménytárak pedig további anyaggal állnak rendelkezésükre.

Mindez nem azt jelenti, mintha a múzeumi szakvezetés általában fölösleges volna. A legkorszerűbben bemutatott anyagot is még hatásosabbá, még jobban megjegyezhetővé, még érthetőbbé lehet tenni élőszóval. Iskolák és nagyobb csoportok esetében jól bevált dia és filmvetítéses előadás keretében a múzeum előadótermében előkészíteni a látogatást.

A Mezőgazdasági Múzeum filmarchívuma egész sereg olyan filmet tartogat, amelyek a múzeum egy-egy kiállítási részletére vonatkozó bővebb, kimerítőbb tudnivalókat nyújtanak. A fotoarchívum pedig sokszáz olyan fényképet őriz vetítéshez, amelyek a múzeum multjára, kialakulására, célkitűzéseire és megoldásaira vonatkozó mondanivalókat illusztrálják.

A Mezőgazdasági Múzeum a vezetés kérdésében is a rugalmasság elvét követi. Ha valamilyen csoport kívánja - és ez a leggyakoribb eset - megadja a klasszikus mutatópálcás vezetést. Magyarra a külföldieknek, az idegenajkuaknak és a kiállítás szakmai anyagát kimélyítő, kibővítő szakmai vezetést nyújt a szakiskolák, egyetemek hallgatóinak. Vezeti a rövid ideig Pesten tartózkodó vidéki látogatókat, csak azt mutatván meg a gazdag gyűjteményekből, ami speciális kíváncsiságukat kielégíti. Ilyenkor csak a feliratok kivonatát lehet elmondani.

A Mezőgazdasági Múzeum kísérletezik az automatizált hangszórós vezetéssel is. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a - míg minden teremben hallható ez a magyarázat, addig csak rövid tömör mondatokban szabad a látogatókat az egyes termek különlegesen érdekes részeire, vagy tárgyaira figyelmeztetni.

A vezetés célja mindenképpen és mindig az, hogy a látogatót bizonyos meglátáshoz segítse, és részletekre hívja fel a figyelmét. Akárhányszor tapasztaltam milyen lelkesedéssel és érdeklődéssel fogadtak a látogatók bizonyos kiállítási részletek elkészülésére vonatkozó adatokat, mennyire örültek, amikor vezetés közben fellebent kissé a fátyol a múzeumi munka kulisszatitkairól.

Tudom magamról mennyit tanultam néhai professzoromtól Gerevich Tibortól az esztergomi múzeumban, milyen nagy élmény volt annak idején Althinnal a stockholmi Tekniska Museet megteremtőjével végigmenni múzeumán, milyen sokat tudott a stockholmi Nordiska Museet és Skansen főigazgatója Lindblom műtörténész-professzor nekem elmondani és felejthetetlen emlék marad René Bazinnek a Louvre képtárigazgatójának vezetése a párisi Impresszionista múzeumban. Evvel nem azt akarom mondani, hogy a múzeumvezetést maga az igazgató lássa el.

De ha annak, aki egy kiállítás tervezését ellátta, módjában van még szóban is kifejteni a kiállítás célját, könnyen alakíthat ki olyan magyarázó vezetőgárdát, amely a kiállítás szándékaival egyező felvilágosítást, bevezetést tud nyújtani.

Lenkei Andorné

A régészeti diafilmek tervezéséről.

Nemrégem két diafilm tervezetet kellett bírálnom.

A propaganda csoport vezetője úglátszik olvasta e bírálatokat, mert kért arra, hogy tapasztalataimat s a tervezésre vonatkozó észrevételeimet írnam meg, hogy a többi múzeumi szakemberek is hozzászólhassanak. Kérésére levél formában felelek, mert ez közvetlenebb mint az elvont értekezés. Tehát:

Kedves Barátom,

tudhatod, hogy éppenúgy nem vagyok szakembere a diafilmnek, akárcsak jómagad. Így hát levelem inkább hangos gondolatcsere lesz veled, biztosan lesznek benne olyan dolgok, amelyek másokat is gondolkozásra készítenek. Azt is be kell vallanom, hogy levelem kissé egyoldalúan nézi a kérdést, mert elsősorban a művészi szöveg- és képszerkesztésről írok majd. Igaz ugyan, hogy amikor kérésedet megkaptam, nagyon röviden akartam rá felelni, azt ajánlottam volna ugyanis, hogy akit érdekel a diafilm tervezésének mikéntje, olvassa el Edgar Poe-nak, a Holló születéséről írott tanulmányát. Ebből megtudhatja a művészi szerkesztés, a figyelemfelkeltés és ébrentartás mesterfogásait. Valóban ma sem tudok jobb olvasmányt ajánlani régészeinknek, akiknek feladata ilyenfajta filmtervezés. A végletekig vitt tudatosság, a tervezés szigorú átgondoltsága sehol ilyen tisztán nem bontakozik ki, mint éppen ebben a tanulmányban /más kérdés, hogy a Holló tényleg így született-e, valóban csak az alkotóösztonre rányújtott tudat munkája-e?/ Már ebből is sejtheted, hogy mi az amit a magam részéről kívánok a diafilmtől. Kívánom pedig azért, hogy a magyar tudomány és művészet minden alkotása méltó módon képviselje szellemi életünket.

Kiséreljük meg az alapvető kérdések tisztázását. Ezek pedig a következők volnának: milyen célból, kik számára készül a diafilm és milyen eszközökkel érheti el célját. Kezdjük el tehát erről való műkedvelő beszélgetésünket.

Milyen célból és kik számára? e két kérdés csak együtt tárgyalható. A film célja nyilván csak az lehet, hogy egy-egy régészeti kort, a benne élt emberek munkáján s életén keresztül bemutasson, vagy e korok egy-egy alkotásával megismertessen. Tehát régi emberekről szól mai embereknek. Itt adódik az első nehézség, amit csak a kutató és a tervező együttes munkájával lehet áthidalni. A régi emberek társadalma, mindennapi élete, következőleg anyagi és szellemi műveltsége más volt mint a ma élőké. Ezt a "más"-ságot kell elsősorban sugallani tudnunk, mert az összes részletek ebből válnak érthetőkké és természetessé, ez az aminek megértése után nem mint távoli különlegességet nézi már a néző a bemutatott dolgokat, hanem úgy figyel, mint a mához vezető út egyik szakaszát. Ha ezt nem érzékeltetjük, akkor nem sikerül igazi történeti nevelést adnunk, a legjobb esetben az lesz az eredmény, hogy "a régiek is szép dolgokat tudtak csinálni." Ez is valami, de mi ennél többet szeretnénk!

Az első nehézséget tehát úgy fogalmaznám meg, hogy a diafilmnek történeti levegője kell legyen, árasztania kell a kor hangulatát s meg kell ismertetnie kialakító erőivel. Sarkitsuk még kissé ezt a kérdést: mondjad, megértened-e te korunkat, ha előbb - mondjuk - egy ékszerkirakat elé vinnének, majd egy fegyverkereskedés elé s végül - ez még a jobbik eset - egy mezőgazdasági gépgyár mintadarabjait tekinthetnéd meg? Meg tudnál ugyan egyet s mást korunkról, de abból nem ismernénk magunkra, hol maradna ebből a képből az ember s hol maradnának azok a tények, hogy ki használja s kié az eke, traktor stb. Ez a sarkítás talán élesen megmutatja, hogy nem elég múzeumi tárgyakat lefényképezni s egy-két magyarázó szóval a nézők elé tárni, hanem a kor alakító erőinek kell olyan - néhány mondattal támogatott - képi megfogalmazást adni, amely értelmet ad a bemutatott daraboknak. Mondanom sem kell, hogy a diafilm nem régész-szakemberek számára készül, nézői közt egyforma világossággal kell szólnia a falusi emberhez, a gyári dolgozóhoz, vagy a szellemi élet más területein működőhöz. A diafilm tervezése tehát nagyjából azonos a múzeumi kiállítások rendezőkönyvének elkészítésével, amelyekben kevés szóval, sok tárggyal magyarázunk.

Ezzel végezhetnénk is az első két kérdéssel, bár érzésem szerint - éppen a múzeumi felirások tapasztalata alapján - még kellene valamiről beszélnünk. Ha megfigyeled - mondjuk - két gépkocsivezető beszédét, vagy más két mesteremberét, rendszerint csak hallgatód, hallgatód s itt-ott érted is, hiszen magyarul beszélnek, de alapjában véve - ha nem ismered mesterségüket - fogalmad sincsen arról, hogy mit is mondanak. Így van a nem régész, a régészek beszédjével is. A régészek ezt éppenúgy nem veszik észre, mint az elébb említett mesteremberek, hiszen ők nagyon jól megértik egymást. Az az érzésem, hogy a régész önkénytelenül is magának és munkatársainak fogalmaz s ezért az általa megírt rendezőkönyv szövege hasonlatos kellene legyen a nyers fordításhoz, amit egy hozzáértő formába önt, természetesen a szakemberrel egyezően, hogy mindenki világosan megérthesse annak a magyarázatát, amit a filmkockán lát.

Ha már a szövegnél tartunk, arra kérlek, ne idegenkedjék egy kis számolástól. Nézzed csak, általánosan elfogadott dolog, hogy egy-egy ilyenfajta tudományos ismeretterjesztő előadás 35-40 percnél nem lehet hosszabb, mert ez a figyelem ellankadásának általános határa. Ha a néző előtt ennyi idő alatt 40-50-60 képet elkapkodunk nem érjük el vele célunkat, nincsen ideje alaposan megnézni a dolgot és olyan sokfélért kap rövid idő alatt, hogy nem tudja magában rendezni a látottakat. Egy-egy filmkockát általában legalább 1-1.5 percig kell szeme előtt tartanunk. Ennyi idő kell a felírás és tárgy megértéséhez. Ez pedig annyit jelent, hogy egy-egy diafilm mondanivalóját legfennebb 30 kockára kell terveznünk.

Megállapodtunk tehát a terjedelemben és a képek számában. Menjünk tovább egy lépéssel s térjünk rá a feliratokra. Most hogy ezt a levelet írom, kivettem az órámat s lassú tagolással elolvastam néhány sort s figyeltem a másodpercek múlását. 20 másodperc alatt mintegy 3.5 sor 25-26 szavát olvastam el. Márpedig ez a felső határa az egyes filmkockák feliratainak, hiszen a szöveg nem lehet több mint egy-egy kocka szemléletének 1/3-1/4 része. Hogyan osszuk el ezt a szöveget? Az eddig látott néhány diafilmnél a szöveg sorai a kép alá kerültek. Ugy érzem, hogy ezen lehetne változtatni. Különösen ha a kockán több tárgy van a szem a szöveg és a tárgyak közt vándorol s ez is fárasztó. Meg kellene ki-

sérelni, - akárcsak a múzeumi tárlókban - azt, hogy a szöveg egy része közvetlenül a tárgy mellé kerüljön és csak a kocka "cimszavá"-t tegyük a képtábla alá, vagy fölé. Ezzel elérnök azt, hogy tárgyról tárgyra kapnák meg a szükséges felvilágosítást.

Most néhány szót a tárgyak fényképezéséről és megelevenítéséről. A régészeti szakfényképezés - nagyon helyesen - a tárgyat első vagy második képsíkban ábrázolja, magyarul: vagy vízszintes oldalnézetét, vagy függőleges felülnézetét adja. Ez így helyes, mert a méretek csak így nem torzulnak. Ám az életben a tárgyakat a lehető legritkábban látjuk így, sőt a múzeumi kiállításokon is ritka az a fajta tárgyhelyezés, amely pontosan szemmagasságba szereli a tárgyakat, vagy függőleges nézetet biztosít. De ne menjünk olyan messzire, vizsgáljad csak sajátmagadat, úgy-e pl. hogy a csészét általában inkább felülnézetből látod, sőt úgy emeled szájadhoz is, a bútorokat is látszati képükben szoktad meg, vagy vegyünk más példákat a kapát, vagy kalapácsot sem ábrázoló mértani képekben szokta meg szemed, hiszen munka közben sem így látod ezeket. Ugy vélem tehát, hogy a diafilm képszerkesztőjének ezt tudomásul kell vennie s nem elégedhetik meg - bizonyos esetekben - a legjobb tudományos felvételekkel sem, mert céljához kell mérje a felvétel szemszögét. A tudományos közlésekben az egyes tárgyakat természetesen egymástól jól elkülítve veszik fel, szinte mintha kirakatot látna az ember. Kiállításainkon már történtek kísérletek arra - helyesen - hogy a tárgyak tömegét, csoportjait úgy érzékeltessék, hogy megfontoltan ugyan, de egymást fedve tártak a néző elé tárgycsoportokat. Ilyent a diafilmnél is kell tervezni s bizonyos ütemben váltogathatják egymást egyes felvételek és zsúfoltabb csoportképek. Ennek is figyelem-lekötő hatása van. A tárgyak bemutatásakor tehát - nézetem szerint - alig használhatjuk a megszokott tudományos igényű felvételeket. De nagyon is helyesnek tartanám, ha különösebben jelentős, esetleg művészi szépségű tárgyról művészi szépségű részletfelvételeket is adnánk külön kockán. Egy példa: a zöldhalompusztai aranyszarvas bemutatásakor az első filmkockában hozni lehetne a lelet jól elrendezett és rajzokkal megelevenített képeit, a második kockában pedig a szarvas fejét, hogy barbár szépsége jól belevésődjék a szemléző emlékezetébe. Ilyenkor nagyon is tartsuk magunkat ahhoz, hogy a kevesebb több, mint a sok. Tehát inkább kevesebb tárgyat, de a kor életének jobb ismeretét, mint sok filmkockát, amelyben elvész a történeti levegő.

Most kellene arról írnom, hogy miként tervezze meg a régésszel együtt a diafilm művésze a bemutatott tárgyak megelevenítését, hogy azokból ne csak a szépség, vagy mesterség, hanem az élet sugározzék a néző felé. Természetesen itt sokfajta lehetőség van, de engedjed meg, hogy ne ismételjem önmagam, amit erről tudnék mondani azt éppen a Múzeumi Hiradó egyik régebbi számában megírtam, a képi megszólaltatás kérdéseivel kapcsolatban. Akit érdekelne, utaljad e kis dolgozathoz, illetve ahhoz a tanulságos vitához, amely ugyanebben a számban a múzeumrendezésekkel kapcsolatban lezajlott.

Ne tekintsed kibúvónak, ha egy másik kérdéssel is egy régebbi írásomhoz utallak. Érezned kellett ugyanis, hogy eddig csupán a részletekről volt szó, de nem az egészről. Már -

pedig az egész mondanivalót, éppen mert kevés szóval s kevés képpel kell egy-egy kort bemutatnia, éppenúgy meg kell szerkeszteni éppen olyan erővel kell felépíteni, akárcsak egy drámai alkotást ahol rövid idő alatt évek, vagy évtizedek eseményei sűrűsödnek. Ez lenne tehát a kiállítások, vagy jelen esetben a diafilm dramaturgiája. Amit erről tudtam, elmondottam a Régészeti Kézikönyvnek a kiállítások rendezéséről szóló fejezetében, többet most sem tudnék mondani. Talán csak - más szempontból - visszatérnék egyelőbb már érintett kérdésre. Meg kell tervezni az egymás után következő filmkockák ütemrendjét, amelyben sűrített, hosszabb szemléletet követelő kockák a világosabb, futóbb figyelmet kívánó képfelületek váltakoznak, megfelelő ütemben. A külön, külön tervezett kockák éppen úgy szétesnének, akárcsak az egymástól függetlenül írott szövegek.

Végezetül egy szó a megrendelők felé is: ne kívánjanak lehetetlent a régészekről. A történelmi nevelés komoly dolog, nem lehet 30-40 perc alatt 500.000, de még 2-3000 esztendő történetét sem megfelelő tudásanyaggal bemutatni. Ez amolyan "történelem a mellényzsebben" lenne, amit nyilván a megrendelők sem kívánnának. Meg lehet és meg kell találni olyan kérdéseket, vagy olyan időszakokat, amelyek zárt egysége bemutatható a kimért idő alatt s céljának megfelelően komoly tájékozottságot adhat.

Azt remélve, hogy nagyjából felöleltem azokat a kérdéseket, amelyre választ szeretettel volna kapni zárom is leveletem. Természetesen szép dolog lenne, ha írhattam volna pl. a néprajzi és művészettörténeti diafilmekről is, de nem szeretnék más dolgába kontárkodni s gondolom, hogy ennek szakemberei is találhatnak a maguk számára egy-két olyan dolgot, amit továbbszöve, megteremthetik a maguk diafilmjének esetenként változó, de alapelveiben egységes tervezésmódját.

Szeretettel köszönt

Budapest, 1955. VIII.20.

László Gyula

Óbudán került elő a Leniniána sorozat egyik márványszobra

Néhány hónappal ezelőtt értékes műemlékkel gazdagodott a Magyar Munkásmozgalmi Intézet Múzeumának gyűjteménye. Az Óbudai Szeszgyár területén folyó építkezések közben, a gyár rakodóján, a vágányoktól három méterre, egy beomlott csatorna toroknyílásában, kb. negyven cm-nyire a föld alatt egy fehér márvány Lenin szoborra bukkantak /magassága 160 cm./, amelynek fejrésze csaknem teljesen hiányzik. A már régebben a gyárban dolgozó munkások elbeszélése szerint a torzó - ugyanilyen állapotban - 1942-ben, vagy 1943-ban került a gyár területére. A rakodót ugyanis ekkor a német fasiszták a Szovjetunió területéről elrabolt nyersanyagok /szinesfémek, géproncsok stb./ osztályozójául használták. A fasiszták - mint ismeretes - az általuk megszállt területeken a legnagyobb alapossággal és módszerességgel

A. N. ADREJEV : L E N I N .

gyűjtötték össze, majd elhurcoltak minden felhasználható nyersanyagot; Ukrajna egyes területein pl. még termőföldet is vagonokba raktak és elszállítottak, hogy a rossz németországi földet azzal feljavíthassák. A szobor márványanyaga igen értékes, feltehetően ezért hozták el, de 1943-ban, az állandó visszavonulás közepette megfélekedtek róla, s az azóta eltelt idő alatt betemetődött.

A szobor A.N. Andrejev szovjet szobrászművész /1873-1932/ egyik alkotásának mása. Eredetije Moszkvában, a Tretyakov-galériában van kiállítva; márvány, bronz vagy gipsz változata elég gyakori.

Andrejev e műve híres Lenin sorozatának /amely a Szovjetunióban Leniniána néven ismeretes/ egyik legszebb darabja. Andrejev Lenin kortársa volt; élete fő céljának Lenin szoborsorozatban való megörökítését tekintette és több mint egy évtizedes munkával csaknem száz különböző változatban dolgozta fel Lenin életének egyes mozzanatait. Hagyatéka, s témájánál fogva különösen a Lenin-sorozat igen nagy művészi értéket képvisel.

A leletről értesítettük az illetékes szovjet szerveket. Tervünk az, hogy a Tretyakov-galériában lévő eredeti alapján a fejrészt valamelyik szobrászművészünkkel pótoltatjuk és a restaurált szobrot az SzKP története muzeumban helyezzük el.

Egyelőre még nem tudjuk, hogy a Szovjetunió melyik részéből került hozzánk a szobor. Több mint egy évtizedig feküdt a föld alatt, s miután megtalálták, kis híján megsemmisült. Ugyanis a szobrot mint nyersanyagot eladták és kisebb szobrok készítésére akarták felhasználni. A torzót már a szobrászműhelyben találtuk meg és onnan szállítottuk Intézetünkbe. Ez az eset is arra figyelmeztet, hogy több gondot kell fordítani a történelmi emlékek védelmére, ujságainknak, folyóiratainknak az eddiginél lényegesen többet kell foglalkozniuk dolgozóink ilyenirányú felvilágosításával. A novemberi "Múzeumi Napok" kapcsán országos méretekben kellene előadásokat tartani a műemlékvédelemről, történelmi emlékeink megbecsülésének kérdéséről.

Gerelyes Ede

Edény perem mérő sablon.

A régészeti leletek között az edény szájak - peremek és edény fenékek mérése sok esetben körülményes, kiváltképpen a töredékes edénydaraboknál. A töredékes edény-perem részből, vagy edény-fenek részből kell következtetnünk az edény megközelítő nagyságára. Hogy azonban a töredékes részből megállapíthassuk az edény-száj vagy fenék átmérőjét, minden esetben eredeti nagyságában le kell vetítenünk egy rajzlapra és ebből a rész-kerületből kell felvázolnunk a teljes, vagy a fél-kerületet, hogy a méretet megkapjuk. Ilyen eljárással természetesen minden esetben külön műveletet kell végeznünk.

Sokkal egyszerűbb, pontos és gyors műveletet végezhetünk az

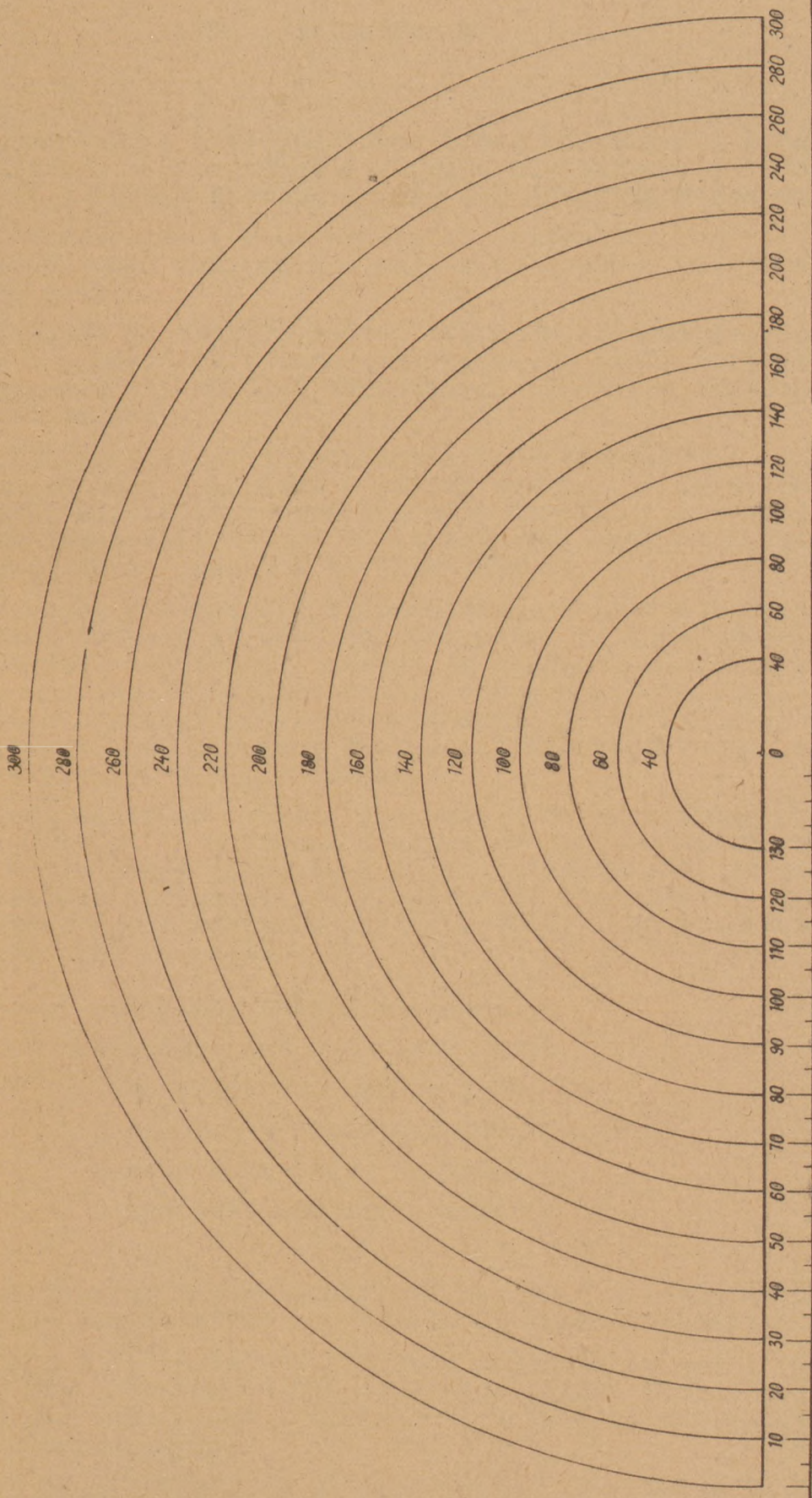
edényperem mérő sablonnal. A sablon elkészítése nem kíván külön szaktudást és azt minden régészeti intézetben lévő restaurátor, vagy jó rajzoló is elkészítheti egy megfelelő karton lapra. A legegyszerűbb sablón a karton lapra készített. De ezen kívül készíthető alumínium lemezre is. A legtökéletesebb a törhetetlen üveganyagra, vagy celoid lemezre készült. Természetes ez már külön szakértelmet kíván a körök és számok bemaratója végett.

Az edényperem mérő sablonon a körökön és a jobbkezfelőli részen a feltüntetett számok milliméterben az edény-perem mérését szolgálják. Balkézfelőli részen alul szintén milliméter beosztással mérőléc van elhelyezve, mely használható, - edény perem magasság, perem kihajlás, stb. - mérésére. Így nem kell külön mérőeszközt használnunk, mert az edényperem mérő sablonon az is rajta van, sá így a mérés kombinált módszerű.

A mérési művelet igen egyszerű. Az előttünk fekvő karton lapon feldolgozott sablonra /lásd a mellékletet/ ráhelyezzük az edény perem töredéket és abba a körbe töljük, amely megfelel a töredékes edény-perem kerületének s ekkor leolvassuk a megadott átmérőt. Ez a mérési segédeszköz többéves tapasztalatom szerint nélkülözhetetlen kelléke a régészeti, restaurálási, kartotékolási stb. műveleteknek.

Ezen ujitási eljárással és több évtizedes saját használatomban jól bevált eredményével kívánok segédkezet nyújtani a haladó magyar tudománynak.

Sashegyi Sándor

1930. szeptember 1.

1930. szeptember 1-én százezres tömeg hömpölygött Budapest Munkát, kenyeret, - munkanélküli segélyt követeltek. - 1930. szeptember 1. a Horthy korszak legnagyobb tömegtüntetése volt.

A 25. évfordulón a Munkásmozgalmi Intézetben rendezett kiállítás dokumentumai felidézik a magyar dolgozók e felejtethetetlen megmozdulását.

A kiállítás az egykorú sajtó, röplapok, fényképfelvételek fotókópiáin s a résztvevők visszaemlékezésein kívül bemutatja Derkovits Gyula művei közül a tüntetésre, illetve a tüntetés hatására készítetteteket.

A kiállítás bemutatja szeptember 1 előzményeit is. A munkásság és parasztság helyzetét a válság éveiben. A dolgozók érdekeit egyedül képviselő kommunista párt harcát, a szociáldemokrata párt júdásszerepét és azt a visszhangot, amelyet szeptember 1 az országban és az országon kívül kiváltott.

Milyen volt a munkásság és parasztság helyzete a válság alatt? A válság terheit az uralkodó osztályok és kormányköreik a dolgozó tömegekre hárították iparban és mezőgazdaságban egyaránt. Megindult a munkások és alkalmazottak tömeges elbocsátása. A munkanélküliek számának növekedésével egyidejűleg csökkent a még dolgozók keresete is. A válság éveiben az átlagbérek Budapesten 33 %-kal, vidéken 36 %-kal csökkentek.

A válság alatt az iparban 200.000, a mezőgazdaságban 5-600.000 volt a munkanélküli. A gyárosok a megnövekedett munkaerőkinálattal visszaélve erőteljesen fokozták a munka intenzitását. Az embertelen bedőrendszerral minden erőt kipróbáltak a munkásból, de az idegölő munkáért egyre kevesebb bért fizettek. - Mint József Attila írta Hazám című versében

... Szövőlány cukros ételekről
Álmodik, nem tud kartelekről,
S ha szombaton kezébe nyomják
A pénzt s a büntetést levonják;
Kuncog a krajcár: ennyiért
Dolgoztál, nem épp semmiért.

...

Ezrével voltak olyanok, akiknek nem telt a legnyomorúságosabb lakások bérére sem s akiket könyörtelenül kilakoltattak.

A válság alatt a falusi dolgozók helyzete is egyre rosszabbra fordult. Míg 1930-ben 14.906, 1931-ben 21.341 kisgazdaság került újra, mert sem adóra, sem a bankuzsora kamataira nem futotta a nyomorúságos bevételekből.

De még az adatoknál is sivárabb képet idéz fel a válság okozta elképesztő nyomorúságról Móra Ferenc Fajvédetlenek c. cikke, a-

melyet az u.n. fajvédők szólamaira válaszolva irt.

"-Ez a legnincstelenebb köztünk - mutattak a napszámosaim egy negyvenegynéhány esztendő s aggastyánra, aki ótvaros kisgyereket babusgatott a karján az árokparton. - Ezek korpán teleltek ki a mult esztendőben.

Egy kis keserűség zörgölődött az embereim hangjában, próbáltam jó szóval megolajozni. Elmondtam nekik, hogy nem olyan rossz ám az a korpakenyér, eszik azt gazdag emberek is, igaz, hogy csak muszájból. /Nem találtam nagyon célravezetőnek azzal csendesíteni őket, hogy vaját is kennek rá./

A válasz ez volt:

- Nono, csakhogy ezek nem kenyérnek ették ám a korpát, csak úgy vízzel megkeverve szörpölték, mint a malacok."

Mit tett az állam az ellen a kiáltó nyomorúság ellen? A le- rongyolódott, hajlék nélkül maradt munkanélküliekért?

A hatóságok a munkanélküliek számára inségkonyhákat állítottak fel, ahol ezrével álltak sorba a hig levešekért a csonttá, bórré soványodott emberek.

A tőkés és nagybirtokos rétegek védelmére már hathatósabb rendszabályokat hoztak, így a boletta, a vámemelések, a bankzárlat, stb....

A burzsoázia kiszolgálására az SzDP vezetői is minden tőlük telhetőt megtettek. Bár a munkanélküli gyűléseken és a Népszavában: a munkásság elégedetlenségével számolva, kénytelenek voltak azt a látszatot kelteni, hogy szívügyük a dolgozók helyzetének megjavítása, - az uralkodó rendszerrel való együttműködésük oly szoros volt, hogy egyes szociáldemokrata vezetők kifecsegték a munkásságot eláruló szolgálatukat. - Így például Millok Sándor a Népszava 1930. január 25-i számában nyíltan beismerte az SzDP-nek azt a szerepét, hogy a Horthy fasizmust, a terrorbandákat demokratikus mezben feltüntetve; becsapják a külföld s az ország népét.

"Az ellenforradalom és az azt követő retrográd /haladásellenes/ politika alatt mást, mint a már egyszer kivívott szabadságjogok gyorsütemű visszafejlesztését nem kaphattuk. Ennek ellenében adtuk azt a látszatot befelé és kifelé, itt parlamentáris népuralom van, amely a többségi elvaalapján hozza törvényeit."

Ugyanebben a cikkében azt az elméletüket is kifejti a szociáldemokrata vezető, amely szerint a válságban a munkásságnak nem lehet harcolnia.

"...ha majd az ipari munka fellendülése ismét értékessé teszi a munkát, akkor visszaszerezünk amit elvettek tőlünk, addig pedig úgylis hiábavaló minden áldozathozatal...."

Az SzDP nyugalomra, türelemre intő szózataival szemben az illegális kommunista párt röplapjai, az illegális sajtó; a Bedó, Ford, Taylor rendszer ellen, a válság terheinek a dolgozókra háritása elleni harcra buzdítják a munkásokat. - A KMP sztrájkokat szervezett az üzemekben az elbocsátások, a bérlenyomás, a kapitalista racionalizálás ellen. Gyűlésekre és tüntetésekre mozgósította a városi és falusi munkanélkülieket.

A salgótarjáni bányászok 1929 őszén kitört sztrájkját, amelyben 5.000-en vettek részt - kommunisták irányították. Hiába-

való volt Peyerek denunciaciója, a sztrájkterők mesterkedése, a csendőrterror, - négy hét múltán is csak letartóztatott társaik szabadonbocsátása árán fejezték be a sztrájkot.

1930 tavaszán nyolc hétig sztrájkoltak a bedőrendszer bevezetése ellen. A falusi lakosság elégedetlensége is egyre fokozódott. - A kommunista eszmék terjedését szemmel tartó hatóságok éberrel figyelték a falusi szegénység minden megmozdulását. A főispáni jelentések egyre sűrűbben tudósítanak a parasztság forradalmi hangulatáról, arról, hogy fordulatot várnak...

Ozoran a fiatal generáció még az esküvők alkalmával sem lépi át a templom küszöbét. - Tolnanémediben a református templom tornyára tűzött vörös zászlóról panaszkodik a jelentés.

Május elseje megünnepléséről azt írja Veszprém megye egyik főszolgabírája, hogy az udvarokon hatalmas májusfákat állítottak, volt amelyik csupán vörös szalagokkal volt díszítve s ezenkívül vörös szalagokból hatalmas szovjetcsillag volt a fa tetején. - Amidőn az illetőket a csendőrség kérdezte, hogy miért vörös díszítést alkalmaztak a májusfára, akkor azt felelték, hogy más színekkel azt nem akarták bemocskolni.-

A városi és falusi dolgozóknak ezt a forradalmi hangulatát igyekezett az SZDP a szeptember 1-i "békés, néma" tüntetésnek szánt felvonulással levezetni. Az SZDP vezetői mindent megtettek, a rendőrség előtt kezességet is vállaltak azért, hogy a felvonulás néma, csendes séta legyen. - De a munkások nem néma tüntetésre készültek. Sem okuk, sem kedvük nem volt a néma sétára. Ebből az SZDP vezetői, a tüntetés előestéjén, a Vasas székházban tartott értekezleten kaptak izelítőt. A felszólalók a kommunistákkal való együttműködésről beszéltek. - A vasöntőmunkás-főbizalmi vörös zászlóval való felvonulást javasolta. - "Nem arra kell hallgatnunk, hogy a parlamentben majd mit mondanak, hanem azt kell figyelni, hogy a munkásság mit kíván és mit mond és hogy a munkásság ma minden eszközt jónak és szükségesnek lát, hogy nyomorult helyzetén segítsen," - mondotta felszólalásában a famunkás-főbizalmi.

A kommunisták nagy lelkesedéssel igyekeztek a "néma felvonulást" hangos, harcos tüntetéssé változtatni. Akcióbizottságokat szerveztek. Röplapjaik, jelszavaik, új erőt öntöttek a felvonuló munkásokba.

A SZDP a tüntetést 11 órára tűzte ki, de a külvárosok felől már kilenc óra tájban özönlött az együttvéve százezres tömeg a Városliget felé.

A készenlétbe helyezett 4.500 rendőr s a készenlétben álló összes budapesti katonai egységek ellenére egyre gyakrabban hangzottak fel a KMP jelszavai: "Munkát, - kenyeret". "Munkánélküli segélyt." "Éljen a Szovjetunió". "Éljen a proletárdiktatura." "Le az áruló szociáldemokrata vezérekkel."

A munkásságot sem a lovasrendőrök, sem a kardlapozás nem tudta visszatartani. Kardlapozásra közáporral, támadásra torlasszal válaszoltak. Fegyverek ellen utcakövek, építőállványok, kávéházi székek - asztalok voltak fegyvereik. - "Egy elakadt szenesfuvar kocsisa felrántotta a vendégoldalt: Nesztek munició, ne sajnáljátok, van még a Vida báró bányáiban épp elég." olvassuk az egyik visszaemlékezésben.

A polgári lapok akarva-akaratlan még napok múltán is a tüntetés kiváltotta rettegésről irnak. Hátborzongva várják a kommunisták szeptember 6-ra tervezett újabb tüntetését.

"Azokra a hírekre való tekintettel, - írja a Magyarság - amelyek szombati napra kommunista tüntetéseket helyeznek kilátásba, a Magyarság szövetség elnöksége elhatározta, hogy a szombati napra hirdetett sétahajózást elhalasztja."

- Az említett jobboldali lap szeptember 2-i száma az üresen maradt színházak és mozik miatt sajnálkozik, - "amelyek nagyon megérezték azt, hogy hétfőn véres látványosság volt az utcákon."

De százszor többet mondanak a polgári lapoknál és hivatalos jelentéseknél a résztvevők visszaemlékezései, akikben a viharos szeptember 1, a Kommunista Párt jelszavaitól hangos pesti utcák, - a munkásság közös erejébe vetett hitét táplálta, erősítette.

Egyik volt kőbányai ifjumunkás így emlékezik:

"Az Andrássy út és a Kőrut sarkán rendőrök orditoztak, hogy oszoljunk szét. De azért mi mentünk tovább! Lovasrendőrök rohantak, mi kő meg széndarabokkal hajigáltuk őket. A Varsavjankát énekeltük, meg a Fel vörösök, proletárokat, és az Ifiindulót. Ugy éreztük, hogy a világ legerősebb emberei vagyunk és bármiféle feladatot bíztak volna ránk, végrehajtottuk volna..."

... Ahogyan a rendőrség zavart befelé, át akartunk menni a Vajdahunyadvára előtt, a hidon. Látjuk, hogy nem messze egy személyautóban állva szónokol valaki és nagy hangon, nyugalomról, csendről papol. Hallgattunk, de nem sokáig, mert egyikőnk elkiáltotta magát: "Rendőrspicli, provokátor, ne hallgassátok elvtársak! Be akarnak keríteni bennünket." Ugyis volt. Nemcsak a hátunk mögött, szembe is jöttek rendőrök. Erre felugráltunk az autóra. Lerángattuk az úriembert róla. Ez kiabálni kezdett, de nem törődött vele... Valaki kicsavarta a tankot, odatartotta égő öngyújtóját. Abban a pillanatban meggyulladt a benzin. Rendőrök jöttek kardlapozva. Mi a Weingruber felé szaladtunk. Akkor már az autó égett. Csak később tudtuk meg, hogy Klár Zoltáné volt. A milleneumi oszlopnál gépkocsik álltak, tele csendőrökkel. Valaki elkiáltotta magát: "Gyerünk elvtársak, barrikádot kell emelni!" "miből?" Kő, fa, nem volt a közelben. De ott volt a Weingruber egész berendezése. Súlyos márványlapok, vasasztalok és székek. Kidobáltuk az utcára és összetöltük az asztalokat, székeket, - a márványlapokkal megdobáltuk a rendőröket. Két-három attakjukat visszavertük."

A fegyvertelen munkások nem egy helyen megfutamtították az állam fegyveres őreit. - Egyik angyalföldi munkás írja: "A cirkusz az épülő Széchenyi fürdő között három villamos feküdt oldalára fordítva. Már régebben döntötték fel a tüntetők, most egy század rendőrt védett a rájuk zúduló kavicszáportól... Az állatkerti úton szedett éles makadámkövek a rövidre nyírt hajú rendőrtarkókra zúdultak... A nem várt irányból érkezett támadás teljesen megzavarta a zsarukat. Jónéhányan a földalatti felé menekültek. A nagy kavarodásra újabb tüntetők jöttek elő, ezek láttára az egyik közelben levő rendőr a munderját akarta ledobni. Erélyes vezényszóval tudta csak összeszedni századát a parancsnokoló rendőrfogalmazó.-"

Nemcsak Budapesten, az egész országban voltak éhségtüntetések szeptember elsején. Miskolcon 5-6.000-as tömeg követelt munkát, kenyeret. Nagyobbszabású tüntetések voltak még Debrecenben, Szegeden, Szentesen, Nagykanizsán, Pécsen, Békéscsabán, Békésgyulán, Zalaegerszezen, Sopronban, Győrött, s úgyszólván az összes nagyobb vidéki városban. - A kiskunhalasi szegényparasztok utolsó filléreiket adták össze, hogy vörös zászlóra való anyagot vegyenek rajta, amit a tüntetés napján a templom tornyára akartak kitűzni.

1930. szeptember 1. nemcsak Magyarországon, külföldön is felrázta a dolgozókat. Franciaországban, Belgiumban - Szeptember 1 - bizottságok alakultak, amelyek még évek múlva, pl. Sal-lai Imre és Fürst Sándor, a MKP vezetőinek letartóztatása idején - a szeptember 1-i harcokra emlékezve indultak új küzdelmek-re.

A szeptember 1-i forradalmi megmozdulás megmutatta, hogy a munkásságban összegyülemllett elkeseredettség és gyűlölet hatalmas, forradalmi erővé, elszánt, harcos akarattá válhat. Szeptember 1-én a kommunistáknak sikerült ezt a forradalmi energiát, - amelyet asszociáldemokraták békés sétában akartak levezetni, - elszánt, forradalmi harccá változtatni.

"Szeptember 1. fordulópont a magyar munkásság osztályhar-cában. Fordulópont, mert az ellenforradalom tizenegy éve alatt most első ízben harcoltak százezres tömegek az utcán; forduló - pont, mert ez a harc gazdasági követelésekért folyó kiinduló - pontjából szinte órák alatt politikai harccá fejlődött." - áll-lapítja meg a KMP Központi Bizottságának 6-ik plenáris ülése.

1930. szeptember 1. a magyar munkásság sikeres ostroma volt, az ellenforradalmi fasiszta diktatúra és a rendszert tá-mogató szociáldemokrácia közös frontja ellen. S habár a fasiz-mus válasza a terror fokozása volt, a szeptember 1-i éhségfel-vonulás emléke tovább élt a magyar munkásosztály harcaiban.

Petróczi Lászlóné

H I R E K :

A fejlődéstörténeti és származástani kiállítás előkészítését megkezdték a Természettudományi Múzeum kutatói. Az Ember-tani Tár munkaközössége az antropológiai részek előkészítésével foglalkozott és a fontosabb ősember-leletek gipszmásolatait készítette el.

A Peskő-barlangban a Bükk hegység egyik barlangjában igen értékes gazdag leleteket tárt fel a Természettudományi Múzeum ásatása.

A Természettudományi Múzeum Evkönyve az idén 30 dolgozatot tartalmaz és 30 iv terjedelemben jelenik meg.

A Magyar Földtani Társulat vándorgyűlést rendezett Pécsen. A Mecsek hegységben végzett újabb földtani kutatás eredményeiről tartott beszámolókat és a kirándulások jó alkalmat nyújtottak a résztvevőknek a hegység kő-, ásvány-, és kőzettani sajátosságainak megismerésére. A mecseki bányákban a Természettudományi Múzeum Ásvány és Kőzettára újabb kőzetspeciményeket gyűjtött a vándorgyűlés során.

A Magas Tátrában rendezett botanika kongresszusra a Cseh - szlovák Természetvédelmi Tanács Zolyomi és Jávorka akadémikusokat hívta meg.

A Tiszapolgár-basatanyai aneolithikus embertani anyagon részletes kutatásokat végzett Hattyasy Dezső a szegedi tudományegyetem fogász professzora.

A Magyar Régészeti Művészettörténeti és Eremitani Társulat augusztus 24-én kezdett három napos országos vándorgyűlésén résztvettek a Társulat múzeológus tagjai.

Csehszlovákiába egyhónapos gyűjtőútra utazott Csilléry Klára a Néprajzi Múzeum kutatója.

Ebes szocialista község fejlődése című vándorkiállítást készít elő a Néprajzi Múzeumban Szolnoky Lajos.

A néprajzi tárgyú kiadványok közül a magyar népművészet sorozatban jelenik meg Román János: Sárospataki fazekasság című könyve, Domanovszky György szerkesztésében. Győrffy István Nagykunsági krónika című könyvének új kiadása Vargyas Lajos másfélives előszavával jelenik meg. Kiadás előtt állnak a Néprajzi Múzeum Adattári Értesítőjének újabb számai.

Keletázsia fametszetművészete című vándorkiállítás folytatja bemutató útját. Sopronból a pécsi Janus Pannónius Múzeumba kerül, szeptember 4-től kezdve pedig a szentesi múzeumban rendezi meg a Keletázsiai Művészeti Múzeum.

Az újabbkori európai ötvösművészet című kiállítást ujjárendezés után ismét megnyitotta az Iparművészeti Múzeum.

Bevezetés az egyiptomi filozófia történetébe címmel könyvet ír Dobrovits Aladár az Iparművészeti Múzeum főigazgatója. Baktay Ervin a Keletázsiai Művészeti Múzeum kutatója ugyancsak új könyvön dolgozik, címe: India művészete.

Antonio Vallardi milánói könyvkiadó kérésére 48 pontos meghatározással ellátott, iparművészeti anyagról készült fényképet küldött az Iparművészeti Múzeum.

A volt királyi palota porcellán étkészletét és számos múzeális tárgyat adott át a Magyar Rádióhíatal és a Magyar Külügyminisztérium az Iparművészeti Múzeumnak.

Budapest régiségei egész vászonba kötött gazdagon illusztrált XVI. kötete megjelent a Művészeti Alap kiadásában. Szerkesztője Gerevich László a Budapesti Történeti Múzeum Kossuth-díjas főigazgatója. A tanulmányokban régészeink, történészeink, műtörténészeink fővárosunk történetére vonatkozó kutatásaik legújabb eredményeit közlik.

A Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum elfoglalta a József nádor tér 7 szám alatti új helyiségeit. A múzeum telefonszáma: 380-525.

A múzeum Petőfi Sándor emlékkiállítására továbbra is a Bajza u. 39. szám alatt látogatható.

A környei avar-germán temetőben eddig 135 sirt tártak fel. A sírok egy része lovas temetkezés volt, ezek egyikét teljes egészében kiemelik és beszállítják a tatai múzeumba.

A temetőnek fontos történeti jelentősége van, mivel a régészeti kutatás hiteles anyagot nyer arra nézve, hogy a korai avarság miképpen keveredik a germánokkal hazánk területén.

A tatai Tanács 10 ezer forinttal járult hozzá az ásatás költségeihez és filmet készíttetett a feltárás részleteiről.

A Szovjetszkaja Etnografija legutóbbi száma /1955.2./hosszabb cikket közöl a magyar Néprajzi Múzeum munkájáról. "A Néprajzi Múzeum munkájának tíz éve a felszabadult Magyarországon" címmel. A cikk röviden ismerteti a múzeum 80 éves történetét, kiemelkedő gyűjtőit és tudósait, majd részletesen beszámol jelenlegi szervezetéről, arról a hatalmas növekedésről, mely a felszabadulás után következett be. Részletesen ismerteti a múzeumon belül dolgozó különböző tudományos munkaközösségek munkáját és feladatait, felsorolja a múzeum kiadványait. Beszámol a Néprajzi Múzeum jelentős kiállítási munkájáról, melyet részben itthon, részben külföldön teljesít, különösen az utóbbi években. Végül felsorolja azokat a területeket, ahol a Néprajzi Múzeum gyakorlati segítséget nyújt a kulturförradalom különböző feladataiban. A beszámoló két fényképet is közöl a Néprajzi Múzeum kiállításairól.

Az egri múzeum megjutalmazza százazredik látogatóját. Rövidesen eléri a 90 ezret az Egrri Dobó István Múzeum a hozzá tartozó egri vár és a Gárdonyi Múzeum idei látogatóinak száma. A százazredik látogatónak értékes kerámiát adnak emlékebe.

A Danubius szökőkút Budapest egyik nevezetessége, amely a

Calvin téren állt, a háború alatt súlyosan megsérült. Hatalmas kávája és medencéjét tartó három női figura közül egyik teljesen elpusztult, a másik két szobor megrongálódott és megsemmisült Danubius figurája is. A kutat el kellett távolítani a Calvin térről, restaurálási munkálatai több mint két évet vettek igénybe. A 200 mázsás kútkávát most új helyére az Engels térre tették le, ahol a helyszínen folynak tovább a helyreállítási munkálatok.

Szkitha kori tőr került elő földmunkák során a Nógrádmezei Pencen. A körülbelül 2.500 éves fegyver markolata griff-fejben végződik. A tőr eddig még egyedülálló lelet a szkithakori emlékek sorában Magyarországon.

A Székely Bertalan kiállítást augusztus 19-én délben 1 órakor nyitották meg a Múcsarnok termeiben. A kiállítás hatalmas anyaga 380 képet és 311 grafikai művet foglal magába. A képek jelentős része szakszerűen restaurálva került a közönség elé a jól rendezett kiállításon, amely iránt állandóan fokozódik az érdeklődés.

Nemzetközi viszonylatban is jelentős lelet került elő a visegrádi Mátyás palota ásatása során. Az egykori palota Mátyás szárnyának legfelső terraszán a palota gőzfürdőjéhez csatlakozó részen fali díszkutat találtak. A kút medencéje fölött cimerekkel és szalagfonatokkal díszített vörösmárvány lapok állottak. Az előkerült márványlap-töredékek közül teljesen ép a hollós Hunyadi cimer, összeállítható a magyar és dalmát cimer. Töredékek kerültek elő a kút medencéjéből, és teljesen épek a medencét tartó állatszobrok. Öt oroszán tartotta a medencét, amelyekből a két falnál lévő félalak. Az oroszán figurákba két oldalról két-két kiskutya harap. Az ásatást helyreállítást és a lelet tudományos feldolgozását Héjj Miklós a visegrádi Mátyás király Múzeum vezetője irányítja.

Tanulmányi kiállítást rendezett a Tornyai János Múzeum az Országos Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak Hódmezővásárhelyen készült műveiből.

Az Esztergomi Balassa Bálint Múzeum a Budapesti Képzőművészeti Gimnázium esztergomi művésztelepének képkiallítását rendezte meg július 10-étől. Augusztus 14-én megnyitotta a Bajor Ágost festőművész gyűjteményében lévő sokszorosított grafikai művekből rendezett grafikai kiállítást az Alkotmány ünnepi hete keretében.

A képeslevelezőlap 85 éves története című kiállítást, a Képzőművészeti Alap kiadóvállalatának vándorkiállítását augusztus 18-ától 1 hónapig mutatja be a zalaegerszegi Göcseji múzeum.

A visegrádi Mátyás király Múzeum július 31-én az általános iskola épületében időszakos kiállítást nyitott "Képek Visegrádról" címmel. Harmadik külön kiállítását Bardon Alfréd képeiből augusztus 20-án nyitotta meg a visegrádi múzeum.

Augusztus 20 kiállításai közül több múzeumi kiállítás je - lentős érdeklődést támasztott. A sárospataki Rákóczi Múzeumban rendezett képzőművészeti kiállításnak már az első napon 2.500 látogatója volt. A bajai Türr István múzeumban megnyitott India

kiállítás legsikeresebbnek ígérkezik a Baján utóbbi években rendezett kiállítások közül. A Keletázsiai Művészeti Múzeum által rendezett kiállítás közönségsikerét a rendező Baktay Ervin Baján tartott előadásai is fokozták. Időszerű tárgyköre miatt népszerű a szombathelyi Savaria Múzeum időszaki kiállítása. Címe: "Amit a bogárról mindenkinek tudnia kell." A soproni múzeum "Gyermekek a soproni képzőművészetben" címmel 50. külön kiállítását nyitotta meg augusztus 20-án. Erre az ünnepi alkalomra emlékül művészi lenyomatot kaptak a múzeum barátai.

Az újjárendezett keszthelyi Balatoni Múzeumot augusztus 21-én nyitották meg. A felszabadulás után elsőnek a keszthelyi múzeum kiállításait rendezték újjá a vidéki múzeumok közül. A megnyitástól eltelt években azonban a Balaton környékén üdülő dolgozók nagyrésze már megismerkedett a kiállításokkal és az új rendezést más szempontok is indokolták. Az új komplex múzeumrendezés keretében a múzeum földszintjén öt nagy teremben természet-tudományi kiállítást rendeztek. Tárgy: a Balaton és környékének természetrajza és az ember kapcsolata a vízi élettel. A múzeum előcsarnokában kiváló alkotásokat bemutató szoborkiállítás látható. A múzeum emeletén régészeti, történeti, helytörténeti, néprajzi, iparművészeti és képművészeti kiállítás várja a balatoni üdülőket. Az állandó kiállítások jelentős anyaga a Balaton környékének múltját és jelenét illusztrálja, különösen nagy érdeme a rendezésnek, hogy a jelenre vonatkozó anyagot is szervesen, jól bemutatja.

Művészettörténeti előadássorozat kezdődik az elmúlt évek sikeres előadássorozatainak folytatásaként a Szépművészeti Múzeumban. A múzeum művészettörténészei kiemelkedő magyar mesterek művészetét ismertetik. A sorozatban szerepel Székely Bertalan, Izsó Miklós, Mednyánszky László, Ferenczy Károly, Rippl Rónai József, Fényes Adolf, és Derkovits Gyula művészete és az új magyar grafika alkotásai. Az első előadást szeptember 4-én délelőtt 11 órakor Székely Bertalanról tartja Dobai János.

Csehszlovák gyermekjátékokat mutat be szeptember folyamán az Iparművészeti Múzeum újabb időszak kiállítása. A kiállítási anyagot a Csehszlovák Népköztársaság küldte hazánkba. Érdekesen szemlélteti az anyag a tőkés játégyártás és a mai Csehszlovák játégyártás közötti különbséget és ennek az iparágak a nevében, az esztétikai fejlesztésében eltöltött szerepét.

Átadták rendeltetésének a kibővített Móra Ferenc Múzeumot. Augusztus 20-án délelőtt 11 órakor nyitotta meg az ünnepséget a Népművelési Minisztérium képviselőjében Korek József. Méltatta a múzeum és a könyvtár eddigi fejlődését és a jövőre vonatkozó terveket, majd ünnepélyesen átadta a kibővített kulturpalotát, melyet Dénes Leo elvtárs vett át a város nevében. A Móra Ferenc Múzeum részéről Bálint Alajos múzeumvezető a Somogyi Könyvtár részéről Lódy Ferenc a Könyvtár vezetője és Ertsei Péter szólalt fel az ünnepségen.

Megjelent Gerő László: Magyarországi Várépítészet című könyve. A munka több évtizedes gyűjtés eredménye. Terjedelme több mint 500 oldal, feldolgozza a magyar építéstörténet egyik jelentős korszakát. A mű a további kutatásoknál nagy segítségére lesz az építészeti hagyományainkkal foglalkozó kutatóknak.

A Szépművészeti Múzeum restaurátorai a tervek szerint az év végéig befejezik a székesfehérvári szemináriumi templom értékes Maulbertsch freskóinak helyreállítását.

A pekingi múzeumban a "Népek barátsága" pavillonban 40 ország több mint 2.300 ajándékából rendeztek kiállítást.

Az inkák idejéből származó város maradványait fedezték fel a perui kutatók.

Múzeummá avatták azt a kis lipcsei nyomdát, ahol 55 évvel ezelőtt a lenini "Iszkra" első négy számát nyomtatták.

Vajda János emlékmúzeumot nyitott meg a váli erdészlakban a költő gyermekkori lakóhelyén a Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum. A sajtó beszámolt a múzeum jól rendezett anyagáról és a megnyitó ünnepségről, amelynek egyik érdekessége volt, hogy résztvett rajta Nagy József 91 éves favágó, aki még személyesen ismerte a költőt.

Védetté nyilvánította az Országos Természetvédelmi Tanács a Veszprém-megye nyugati szélén a Marcal mentén fekvő Kamond falú régi parkját. A park fő diszei a különböző fajtájú hatalmas fenyőfák.

A Székesfehérvári Szemle 16 év után ismét megjelent. Az István király Múzeum kiadványa - egyenlőre sokszorosított formában - évente négyszer jelenik meg. A Szemle beszámol Fejér megye és általában a Dunántúl régészeti, történeti, néprajzi és helytörténeti kutatásai mellett az István király Múzeum munkájáról, kiállításairól és ásatásairól.

Az István király Múzeum Közleményei sorozatában megjelent Wathay Ferenc Enekes Könyvének első szövegkritikai kiadása Nagy Lajos budapesti levéltáros feldolgozásában. Székesfehérvár ostromáról szóló krónikája, versei a magyar történet, irodalomtörténet és nyelvészet számára érdekes adatokat nyújtanak.

A Közlemények népszerű sorozatában jelent meg Fitz Jenő "Csókakő vára" című tanulmánya. A múzeumi vezetők közül a közelmúltban "Vezető a középkori romkertben" címmel jelent meg a múzeum kiadványa.

Révész Imre emlékkiállítást rendeztek a kecskeméti Katona József Múzeumban. Jelentős realista festőnk emlékkiállítását augusztus 21-én nyitották meg. Révész hosszabb időn keresztül volt lakója a kecskeméti művészetlelakónak. A múzeum három kiállítási termében Révész Imre festményei mellett megtalálhatók legismertebb tanítványainak alkotásai is.

II. Rákóczi Ferenc fejedelemmé választásának 250. évfordulója alkalmából a Hadtörténelmi Múzeum és a Balassagyarmati Palóc Múzeum rendezésében szeptemberben Rákóczi kiállítás nyílik Szécsényben.

Savaria, a Szombathely helyén elterülő római város 1.500 évvel ezelőtt pusztult el földrengés következtében. Az évforduló alkalmából Savariai Napokat rendeznek szeptember 5-6-7-én, előadá-

sokat tartanak a régi város életéről és fennmaradt emlékeiről.

Bartók Béla emlékkiállítás nyílik a Nemzeti Múzeumban szeptember 24-én Bartók Béla halálának 10. évfordulója alkalmából. A kiállításon számos, eddig ismeretlen dokumentum kerül a nyilvánosság elé. Bartók népzenei felvételei közül is meghallgathatnak néhány hengert a kiállítás látogatói.

Kohászati múzeumot készítenek elő Diósgyőrben. A műszaki emlékek összegyűjtését és a múzeum előkészítését Kiszely Gyula a Lenin Kohászati Művek dolgozója irányítja.

Hiradófilm készült a legújabban feltárt visegrádi diszkútról, és a Székely Bertalan kiállításról. Film készült Sopronról a műemlékek városáról.

"Székesfehérvár" című kötet készült el Fitz Jenő feldolgozásában a Képzőművészeti Alap kiadásában megjelenő "Magyar Műemlékek" sorozata számára.

Móron a járási kultúrházban kiállítást rendezett a székesfehérvári István király Múzeum. A kiállítás a fejérmegyei festőknek a múzeum tulajdonában lévő képeit mutatja be.

Vörösmarty halálának 100. évfordulójára emlékkiállításra készül a Petőfi Sándor Irodalmi Múzeum. Az emlékkiállítást november 19-én nyitják meg.

Csók István műveiből szeptember 3-án kiállítás nyílik a miskolci Herman Ottó Múzeumban. A kiállítás 60 művet mutat be.

Múzeumlátogatást szervezett szeptember 4-én a soproni Liszt Ferenc kultúrház a Liszt Ferenc múzeumban.

A zalaegerszegi múzeumi bizottság tanulmányi kirándulást rendezett szeptember 3-án a kiskaludai hegyre, amely Zala-megyének legjelentősebb őskori földvára és lelőhelye.

A Vietnámi Demokratikus Köztársaság megalakulásának 10. évfordulója alkalmából a Múcsarnok és a Kultúrkapcsolatok Intézete kiállítást rendezett a Kultúrkapcsolatok Intézetének székházában.

A székesfehérvári Jókai-u. 2. számú ház restaurálása előtt az István király Múzeum ásatásokat végzett a ház udvarán. Az épület Güzeldzse Rüsztém pasa ilidzsászi-ja /a szép Rüsztém pasa fürdője/ volt. Az ásatás feltárta az eddig is ismert török falak folytatását, fűtőcsöveket. A török épület alatt azzal ellentétes irányú nagy, kváder kövekből épült középkori fal került elő. Az ásatás folytatása azért is kívánatos, mert a kutatás a szomszéd telken tartja nyilván az elpusztult királyi palotát.

Számos népszerű múzeumi kiadvány jelent meg július-augusztus hónapokban. A múzeumi füzetek sorozatban a középkori Buda és Pest címmel F. Mihály Ida, Lóczy Erzsébet és Holl Imre gazdagon illusztrált munkája jelent meg. Év végéig még 1 múzeumi füzet kerül kiadásra: Pataky Dénesnek a Zsolnay alkotásokat ismertető munkája.

A Szépművészeti Múzeum kiadta a Brocky Károly kiállítás, a Székely Bertalan kiállítás, és a Régi Képtár katalógusát. Megjelent a Néprajzi Múzeum Magyar népviseletek története című kiállításának és a Színháztörténeti Múzeum állandó kiállításának nyomdai vezetője. Rotaprinten került kiadásra a siklói kiállítás Kalmár János által irt vezetője, a szentendrei múzeum időszaki kiállításának katalógusa és a Keletázsiai fametszet vándorkiállítás Major Gyula által irt újból sokszorosított vezetője.

Többszínű plakát készült a tatai múzeum, a zalai Zichy Mihály múzeum, a váli Vajda János emlékmúzeum, a komlói geológiai kiállítás, a keszthelyi múzeum, a szigetvári múzeum és a visegrádi múzeum számára. A budapesti múzeumokat ismertető nyomtatvány folyamatosan minden hónapban megjelenik és a Mezőgazdasági Kiállítás alkalmából kétféle leporelló is kiadásra kerül.

Országos múzeumi napok rendezését tervezi a múzeumi főosztály november 10-14-ig. A tervek szerint ezeken a napokon nyílik meg a Természettudományi Múzeum származástani kiállítása, az Iparművészeti Múzeumban a "Népművészetünk és iparművészetünk 10 éve" című kiállítás, a pécsi múzeum Zsolnay gyűjteménye és a múzeumok érdekes előadássorozatokkal, bemutatókkal és egyéb rendezvényekkel vesznek részt az országos akcióban.

....

S A J T Ó S Z E M L E

1955. június.

1. Délmagyarország: Országos néprajz-gyűjtő pályázat.
1. Magyar Nemzet: Gepida temetőt tárnak fel Szolnok-Szadán.
1. Magyar Nemzet: "A színház világtörténete" címmel előadássorozat indul június 1-től az V., ker. tanács Engels-téri kultúrotthonában.
1. Szabad Nép: Országos néprajzi gyűjtőpályázat.
1. Élet és Tudomány: Az altaji szkiták feltárt sírkamrái. Jakabffy
1. Tudomány Egyetem: Pécsi jegyzet. Idrányi Margit.
1. Nevelők Lapja: Színes tanácsadó - tanácstalan turistáknak. Kovács
1. Veszprémmegyei Népujság: A veszprémi cifraszúr. Tilesch Nándor.
1. Szabolcs-Szatmári Néplap: Két kiállítás a nyiregyházi Jósza András Múzeumban. Krokny Gyula.
1. Hajdu-Biharmegyei Néplap: "A debreceni cifraszúr" címmel könyv jelent meg.
1. Szolnokmegyei Néplap: A Néprajzi Múzeum pályázata.
1. Béke és Szabadság: Így él Kossuth Lajos emléke egy lebombázott torinói házban. Zágonyi F.
2. Esti Budapest: Nyáron megnyílik a közlekedési kiállítási csarnok.
2. Magyar Nemzet: A 200 éves jászberényi kórházban. Fehér R.
2. Esti Budapest: Jókai Múzeum nyílt a Diana-úti Általános iskolában.
2. Szolnokmegyei Néplap: "Herman Ottó védett természetrajzi terület létesül Turkevén. Gegus Imréné.
2. Hevesmegyei Népujság: Műemlékvédelem a Szovjetunióban. Hevesy S.
2. Veszprémmegyei Népujság: Megjelent a Veszprémmegyei várak történetét ismertető füzet-sorozat negyedik száma.

- Veszprémmegyei Népujság: A Lengyel Művészettörténészek Szövetségének kezdeményezésére képzőművészeti vándorkiállításokat rendeznek falvakban. A kiállítási anyagot nagyszerűen felszerelt autóbuszok, muzeobuszok viszik a legtávolabbi községekbe.
- Hajdu-Biharmegyei Néplap: Tábortűz ahol a közönség szerepel.
- Tolnai Napló: 1.500-an nézték meg a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeumban a fegyvertörténeti kiállítást májusban.
- Bácskiskunmegyei Népujság: A Néprajzi Múzeum és a Népművészeti Intézet pályázatot hirdet, néphagyományaink értékeinek összegyűjtésére.
- Vas megye: A Szépművészeti Múzeum felhívása.
- Északmagyarország: Junius 12-én zárul a három borsódi festő kiállítása.
- Miskolci Építők: Van-e Miskolcnak helyi jellege?
- Népszava: A Szépművészeti Múzeum antik osztálya junius 4-én nyitja meg a görög-római gyűjtemény kiállítását.
- Szabad Nép: Aki megfejtette a mayák írását. Beszélgetés Jurij Valentyinovics Knorozovval.
- Győr-Sopronmegyei Hírlap: Kettős ünnepség a Liszt Ferenc Múzeumban.
- Északmagyarország: Junius 12-én zárul a három borsódi festő kiállítása.
- Komárommegyei Dolgozók Lapja: Ismerjük meg megyénket... A feneketlen kút fenekén. Balogh L.
- Dunántúli Napló: Apró képek a nagy kiállításról.
- Vas megye: Országos néprajzi gyűjtőpályázat.
- Népszava: Budapest első peremvárosi múzeuma a XX. kerületben. Cseh J.
- Szénmedencénk: Pályázati felhívás.
- Vas megye: Ünnepelesen megnyitották "A magyar könyv tíz éve" kiállítást és az ünnepi könyvhetet.
- Somogyi Néplap: "A sarkvidéktől a dzsungelig."
- Győr-Sopronmegyei Hírlap: Harmadszor is élüzem a Községgazdálkodási Vállalat.
- Fejérmegyei Néplap: Li-Csen-Von koreai történész Fehérvárott.
- Dunántúli Napló: Katonák a várban.
- Művelt Nép: A szegedi iskolák növendékei vállalták a műemlékek, a városban felállított szobrok gondozását.
- Szabad Föld: A községi népfront bizottság kezdeményezésére még az idén falúmúzeumot létesítenek a nagykereki Bocskay Várban.
- Dunántúli Napló: Emlékezzünk.
- Művelt Nép: A Néprajzi Múzeum kutatói Bihar, Békés, Heves megyékben gyűjtenek anyagot.
- Művelt Nép: Kinai ajándékok az Iparművészeti Múzeumban.
- Népszava: Tavasz Kinában. I. Pekíngi napok.
- Népszava: Október végére elkészül az Országház déli kőtornya.
- Szabad Nép: Átrendezték és kibővítették az Országos Szépművészeti Múzeum görög-római gyűjteményének állandó kiállítását.
- Szabad Nép: Ifjúságunk kulturális nevelésének megjavításáért. Non Gy.
- Uttörővezető: Kövekbe irt történelem... Buda, 1467.
- Szabad Nép: Az ünnepi könyvhét nagy sikere.
- Tanácsok Lapja: A baranyai ünnepi hetek során Szigetvárótt megnyílt a Zrínyi-hét.
- Tanácsok Lapja: "Aranyos neve van a drágszéli lánynak..." Ráczslmási Gy.
- Szabad Ifjúság: "Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása" nyílik az Ernst Múzeumban.

7. Veszprémmegyei Népujság: A szabad kultúra veszprémi sétája.
7. Viharsarok Népe: Junius ezentúl minden évben Erkel hónapja lesz a nagy művész szülővárosában.
7. Vasmegeye: Értékes lelet a megyei könyvtárban.
7. Dunántúli Napló: "Baranya 10 éve"
8. Magyar Nemzet: 98.660 vagon értékes nyersanyag az eddigi hulladékgyűjtés eredménye.
8. Harc a szénértő Egy műemlék védelmében szólunk.
10. Délmagyarország: A Csongrád megyei füzetek legújabb száma: Szekes Zoltán múzeológus tanulmánya Nyilasy Sándorról, a híres szegedi festőművészről.
11. Bácskiskunmegyei Népujság: Érdekes előadásokat, ankétokat rendez a T.T.I.T. megyeszerte júniusban.
11. Magyar Nemzet: Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása az Ernst Múzeumban.
11. Népszava: Fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása az Ernst Múzeumban.
11. Népszava: A magyar-csehszlovák kulturális csereegyezmény alapján két régész Budapestre érkezett.
11. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Mióta lakja ember Komárom földjét
11. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Emlékezés egy világhírű nyergesujfalúi festőre. Tizenöt évvel ezelőtt halt meg Kernstock Károly.
12. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Kernstock Károly emlékezete.
12. Győr-Sopronmegyei Hirlap: Meddig késik a Ráth Mátyás emléktábla felállítását?
12. Művelt Nép: Múzeummá avatták azt a kis lipcsei nyomdát, ahol ötvenöt évvel ezelőtt a lenini Iszkra első számait nyomták.
12. Népszava: Múzeumok és kiállítások.
12. Népszava: Barlangcsodák fővárosunk környékén.
12. Művelt Nép: "A debreceni cifraszűr" címmel megjelent Debrecenben Béres András múzeológus gyűjteményes könyve.
12. Szabad Föld: Avar sirokat tárnak fel a környei homokbányában.
12. Művelt Nép: Határozat az ifjuság kulturális neveléséről.
12. Művelt Nép: A magyar képzőművészet feladatairól tanácskozott a képzőművészek közgyűlése.
13. Szabad Nép: Megkezdték a meszlén Árpádkori templom helyreállítását.
14. Uj Komló: Országos néprajzi gyűjtőpályázat.
14. Hajdu-Biharmegyei Néplap: "A debreceni cifraszűr" című múzeumi füzet megjelenéséről szóló cikk.
14. Szabad Nép: Veszprémmegye felemelkedésének öt esztendeje. Sebestyén Tibor.
14. Magyar Nemzet: Árpádkori templom restaurálását kezdték meg a Vasmegeyei Meszlen községben.
14. Magyar Nemzet: A DISZ Központi vezetőségének és a Népművelési Minisztérium kollégiumának határozata a dolgozó ifjuság kulturális nevelésének megjavítására.
14. Szabad Nép: A dolgozó ifjuság kulturális nevelésének megjavításáért.
14. Szabad Nép: Megnyilt a fiatal képzőművészek és iparművészek kiállítása.
15. Somogyi Néplap: Kiállításra készülnek a Somogy megyei képzőművészek.
15. Veszprémmegyei Népujság: A Népművelési Minisztérium Tihanyban külföldi és magyar képekből múzeumot rendez be.
15. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Egy kiváló cseh tudós Debrecenben.
15. Béke és Szabadság: A halasi aranyvaluta. Bars S.

15. Esti Budapest: Az Országos Színház-történeti Múzeum kiállítását egy hónapra átalakítási munkálatok miatt bezárja.
15. Szabad Nógrád: Nagyszerű munka dokumentuma. Az etesi néprajzi kiállításról.
15. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Tatai festőművészek kiállítása.
16. Pamut Ujság: A sztálinvárosi helytörténeti kiállításról.
16. Pamut Ujság: A szigligeti vár helyreállítási munkálatairól.
16. Veszprémmegyei Népujság: Egyhónapos népi táncos és néprajzi tanfolyamot indít pedagógusoknak a megyei tanács.
16. Hevesmegyei Népujság: Képzőművészeti könyvankétot rendeztek Mátrafüreden.
16. Hevesmegyei Népujság: Régi házak ... Galván Károlyné.
16. Hevesmegyei Népujság: Külföldi vendégek Egerben.
16. Szabad Nép: Iparművészeti főiskolások kiállítása. Pongrácz Zsuzsa.
17. Északmagyarország: A sárospataki Rákóczi Múzeumban új állandó kiállítás nyílt.
17. Színház és Mozi: Budától Ósbudáig. Vécsey György.
17. Viharsarok Népe: Ne rombolják le, hanem mentsek meg...
18. Északmagyarország: A budapesti ifjusági képzőművészeti kiállítás grafikai első díját Feledi Gyula miskolci festőművész nyerte.
18. Esti Budapest: Három jelentős kiállítás közt válogathatnak a képzőművészet kedvelői.
18. Magyar Nemzet: A sárospataki Rákóczi múzeumban állandó kiállítás nyílt.
18. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Farkas József tanító- történelmet ír.
18. Szabad Nép: Műemlékjellegű épületeket tataroznak Budapesten a Hajós utcában.
18. Szabad Nép: Házromezer év előtti öntőde maradványaira bukkan- tak a környei bányászok.
18. Irodalmi Ujság: Nagyváradon Ady Múzeum létesül, amelynek veze- tője Tabéry Géza író lesz.
18. Irodalmi Ujság: Karcagi szilánkok. Márkus István.
19. Északmagyarország: Országos képzőművészeti kiállítás nyílik Miskolcon.
19. Északmagyarország: A sárospataki várban elhelyezett Rákóczi Múzeumban június 15-én új állandó kiállítás nyílt.
19. Hajdu-Biharmegyei Néplap: A realizmus nagy mesterei. Kádár Z.
19. Fejérmegyei Néplap: Az általános iskolák rajzkiállítása a székesfehérvári múzeumban.
19. Viharsarok Népe: A gyulai vár történetéről tudományos munka készül.
19. Művelt Nép: Múzeum lesz Kisjankó Bori néni a nemrég elhunyt kiváló népművész mezőkövesdi házában.
19. Hevesmegyei Népujság: A Népművelési Minisztérium emléklappal jutalmazott pedagógusokat.
19. Művelt Nép: A tihanyi apátságban a közeljövőben múzeumot rendeznek be.
19. Művelt Nép: A drezdai képtár 750 nagyértékű festményét a ber- lini Pergamon Múzeumban kiállításon mutatják be.
19. Művelt Nép: Darvas József népművelési miniszter nyilatkozata. P.Zs.
19. Művelt Nép: Értékes márvány Lenin szobor került elő egy épít- kezésnél. L.I.
19. Művelt Nép: A jövő iparművészeinek bemutatkozása.

20. Építők Lapja: Árpádkori templom restaurálását kezdték meg a Vas-megyei Meszlen községben.
20. Esti Budapest: Szökőkutat épített az Engels-téren az Emlékfelügyelő Bizottság.
21. Szabad Nép: Monográfia készül a gyulai várról.
21. Magyar Nemzet: Kőkorszakbeli maradványokra bukkantak Jugoszláviában a Doboj melletti Villadombon.
21. Vulkán: Múzeum a Magyar Munkásmozgalmi Intézetben.
21. Viharsarok: Bokor Miklós kiállítása a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban. O.A.
21. Északmagyarország: Egressy Gábor és Herman Ottó szobra készül el elsőnek Miskolc új szobrai közül.
21. Magyar Nemzet: Moszkvában a Dosztojevskij múzeum új kiállítást készít.
21. Népszava: Czencz János festőművész 70. születésnapja alkalmából kiállítás nyílt Szekszárdon.
22. Borsodi Bányász: A sztálinvárosi helytörténeti kiállításról.
22. Béke és Szabadság: Fejnélküli lovasok a Palota-téren.
22. Tolnai Napló: Ünnepelesen nyílt meg Czencz János gyűjteményes kiállítása.
22. Dunántúli Napló: Szervezzük meg történelmi emlékeink védelmét.
22. Fényszóró: Autó kiállítás nyílt meg.
22. Magyar Nemzet: A gyulai várról tudományos munkát készít a helyi múzeum munkaközössége.
22. Magyar Nemzet: "A mezőgazdaság fejlődése" címmel kiállítást rendezett a bajai 609. MTH iskola.
22. Komárommegyei Dolgozók Lapja: A környei homokbányászok három ezer év előtti öntőde maradványára bukkantak.
22. Népszava: A neandervölgyi ember korából származó csontokra bukkantak Dél-Spanyolországban.
23. Tolnai Napló: Adják vissza Wawel kincseit! J.Gavrilov.
23. Népszava: A fiatal képzőművészek kiállítása. N.Gy.
23. Pestmegyei Népujság: Pusztuló értékek nyomában. Műemlék? Védett kincs? Nem veszendő érték! Hanyagság lelkiismeretlenség - így kezelnek Aszódon két híres műemléket. Várkonyi M.
23. Magyar Nemzet: A siklósi szőlő és a siklósi vár. Fehér R.
23. Népszava: A Mezőgazdasági Múzeumban. Varga N.
24. Szabad Nép: Szombaton nyílik a Posta - Múzeum.
24. Somogyi Néplap: Új népművészeti pavillonok nyílnak meg az üdülőhelyeken.
24. Északmagyarország: K.Bócz István grafikusművész műveinek kiállítása ma pénteken 6 órakor nyílik meg a sárospataki Rákóczi Múzeumban.
24. Magyar Nemzet: Az első vidéken rendezett országos képzőművészeti kiállítást július 9-én nyitják meg a Múcsarnok rendezésében a miskolci múzeumban.
25. Vas megye: Írók és művészek baráti találkozója.
25. Északmagyarország: A Herman Ottó múzeum régészeti kiállítása az országos képzőművészeti kiállítás előkészületei miatt augusztus 7-ig zárva lesz.
25. Szabolcs-Szatmári Néplap: Látogatás az aporligeti élő múzeumban.
25. Esti Budapest: Megnyílt a Posta Múzeum.
25. Irodalmi Ujság: Tihany 900 éves jubilárius ünnepségeinek előkészületei folynak.
26. Tolnai Napló: Utolsó simításokat végzik a decsi "Sárközi ház"-on.
26. Tolnai Napló: Hogyan vélekednek a látogatók a szekszárdi múzeumban.
26. Tolnai Napló: Czencz János gyűjteményes kiállítása a szekszárdi múzeumban.

26. Viharsarok Népe: A gyulai vár történetéről tudományos munka készül.
26. Somogyi Néplap: Néprajzi szakkör a Nagyatádi Kultúrházban.
26. Fejérmegyei Néplap: "Székesfehérvári szemle" címmel tudományos folyóiratot adott ki a székesfehérvári múzeum.
26. Szénmedencénk: Megalakult a Régészek és Múzeumbarátok Egyesületének dorogi helyi csoportja.
26. Népszava: Megnyílt a Magyar Önkéntes Honvédelmi Szövetség kiállítása a Hadtörténelmi Múzeum helyiségeiben.
26. Művelt Nép: Érdekes leletet állítottak ki a gyulai múzeumban: XVIII. századból származó meteorkőből faragott baltát.
26. Hevesmegyei Népujság: Az egri képzőművészek rendezésében június 26-án d.e. 11 órakor kiállítás nyílik Egerben.
26. Viharsarok: Tűzköves, Négy és félezer évvel ezelőtt elpusztult falú szegvár mellett. Csalog József.
26. Művelt Nép: Élő Művelt Nép Debrecenben.
26. Délmagyarország: Szeged kulturális életének pártirányításáról. Ladányi Benedek.
26. Délmagyarország: Történelem Bogyányban. Dienes István.
27. Szabad Nép: A tihanyi Múzeumban nagyszabású képzőművészeti és iparművészeti természettudományi kiállítás nyílik.
27. Szabad Nép: Feldolgozzák a legjobb tsz-ek történet Vas megyében.
27. Hajó: Tanulmányúton Egerben. Süveges György.
28. Szabad Nép: Megkezdődik a Budapest műemlékeiről szóló művek kiadása.
28. Magyar Nemzet: A legjobb termelészövetkezetek történetét emlékiratokban dolgozza fel a szombathelyi Savaria múzeum.
28. Magyar Nemzet: Kiállítást rendezett a Hadtörténelmi Múzeum helyiségeiben a Magyar Önkéntes Honvédelmi Szövetség, és a Hadtörténelmi Múzeum.
28. Szabad Ifjúság: Az újjárendezett tihanyi múzeumban a balatoni hét ünnepségi során külön helyiségben mutatják be az első magyar nyelvemléket.
28. Diósgyőri Kohász: Ki tudja?....
28. Népszava: Képzőművészeti kiállítás nyílt a bányászszakszervezetben.
29. Szabad Nógrád: Visegrádi jegyzetek.
29. Magyar Nemzet: Ami rangot jelent Mezőkövesden.
29. Fejérmegyei Néplap: Az újjárendezett tihanyi múzeumban.
29. Béke és Szabadság: Szinnyey Merse Pál festőművész 110 évvel ezelőtt született.
29. Esti Budapest: Az Engels térre helyezik a Danubius kutat.
29. Népszava: Ismeretlen Székely Bertalan mű került napvilágra "A ledér nő" címet viselő akvarell-sorozat.
29. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Megalakult a Régészek és Múzeumbarátok Egyesületének dorogi helyi csoportja.
29. Veszprémmegyei Népujság: Tudományos műemlékkönyvtár nyílik Zircen.
30. Pestmegyei Népujság: Emléktáblával jelöli meg a Pest-megyei Tanács Vác és Szentendre városok műemlékeit.
30. Szabad Nép: Két új szobor került a napokban a Millenniumi Emlékműre.
- Junius: Betű: Nyári ismeretterjesztés a Budapesti Szikra Nyomdában.
" Természet és Társadalom: Az ismeretlen tihanyi vár.
" Uttörő: Fejezetek az építészet történetéből. Zolnay L.
" Új Zenei Szemle: Három ismeretlen Liszt levél.
" Népművelés: A kecskeméti múzeum kiállításáról.

Junius. Népművelés: Az ifjumunkások között végzett népművelési munkák.
Táncművészet: Táncoló pár és bohóc falfestmény töredék.
Szovjet Kultúra: Ismeretlen Michelangelo vázlatot találtak
Leningrádban.
Természet és Társadalom: Balaton mellék néprajzi vázlata.
Vajkay Aurél.
Buda 1467. Kövekbe irt történelem... Zolnay L.
Ifjú Sólyom: Jaj a képhamisítóknak!
Szabadságharcos: Marseillaise. A forradalmi dal története.

Julius.

1. Szabad Nép: A Sátor hegységben végzett gyűjtést a Természettudományi Múzeum.
1. Szabad Nép: Az újabbkori európai ötvösművészet című kiállítás ismét látható az Iparművészeti Múzeumban.
1. Veszprémmegyei Népujság: Julius 2-án délután 5 órakor nyílik a Tihanyi Múzeum képzőművészeti, iparművészeti és természettudományi kiállítása.
1. Vas megye: A sárvári járási kultúrházban a nyári agitációs munka előtt.
1. Színház és Mozi: Pekingtől-Sanghaig, Tíz kínai színházban. Tönc
1. Magyar Nemzet: Az újjárendezett Tihanyi Múzeumban július 2-án nagyszabású kiállítás nyílik.
2. Esti Budapest: Kölcsey emléktáblát helyez el rövidesen Buda - pesten a Fővárosi Emlékműfelügyelőség.
2. Magyar Nemzet: Népviselési ruházati kiállítás nyílt az Iparművészeti Múzeumban.
2. Magyar Nemzet: Látogatás a Dunántúli Tudományos Intézetben.
2. Szabad Nép: Az Iparművészeti Múzeumban kiállítás nyílt népviseleti ruházati cikkekből.
2. Szabad Nép: Csehszlovák képzőművészek magyarországi tanulmányútja.
2. Veszprémmegyei Népujság: A Bányász képzőművészeti körök országos versenyén a várpalotai Bányász Képzőművészeti kör nyerte az értékes I. díjat, illetve az azzal járó serleget.
2. Zala: Öt éves a Göcseji Múzeum. Szentmihályi Imre.
2. Szabolcs-Szatmári Néplap: Népviselési kiállítás nyílik a Jósza András Múzeumban.
2. Népszava: Julius 22-ig van nyitva a József Attila kiállítás.
2. Komárommegyei Dolgozók Lapja: I. István-kori sirok az esztergomi vasútállomásnál. Zolnay L.
3. Szénmedencénk: Dolgozók, tudósok az esztergomi ásatásoknál.
3. Veszprémmegyei Népujság: Óskori települések nyomait találták meg a balatonkenesei partokon. dr. Kiss Ákos.
3. Veszprémmegyei Népujság: Herman Ottó és a Balaton. de. Vajkai A.
3. Szabad Nép: A diósgyőri vár. Artner Tivadar.
3. Népszava: Múzeumok és kiállítások nyitvatartása.
3. Művelt Nép: Thökölyi Imre szobrát - Grandtner Jenő szobrászművész alkotását - elhelyezik a Millenneumi emlékművön.
3. Művelt Nép: A fővárosi Szabó Ervin könyvtár dolgozói a Budapest történetéről összeállított következő sorozatában Aquincumra és Budára vonatkozó anyagát mutatják be.
4. Szabad Nép: Az ország harmadik legnagyobb műemlék könyvtára júliusban nyílik meg Zircen.
4. Szabad Nép: Az egykori tihanyi apátság épületét múzeummá alakították át.
4. Esti Budapest: Épül a Közlekedési Múzeum.

5. Zala: Falumúzeumot rendeznek be Zalaszentgróton Hamburger Jenőnek a Tanácsköztársaság földművelésügyi népbiztosának emléktárgyaiból.
5. Fejérmegyei Néplap: Pályázati felhívás.
5. Szocialista Posta: Megnyilt a postamúzeum.
5. Diósgyőri Kohász: Julius 9-én nyilik a miskolci országos képzőművészeti kiállítás.
5. Henger: Apáti Abrakovics Béla kiállítás nyilt a szentendrei múzeumban.
5. Magyar Nemzet: A népviselet kér az ipartól...
6. Győr-Sopronmegyei Hirlap: Befejeződött a soproni lábasház restaurálása.
6. Északmagyarország: "A Bükk élő világa" - kiállítás a Herman Ottó Múzeumban.
6. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Bristolban történt.
6. Szabad Nógrád: Peking a magyar dolgozóknak ajándékozta a kiállítási pavillont és értékes anyagát.
6. Zala: Lakóház építése közben Kutsányban két sirra bukkantak.
6. Béke és Szabadság: Csehszlovák plakátok kiállítás nyilt meg Budapesten.
6. Béke és Szabadság: A Millenniumi Emlékmű új szobrai.
6. Béke és Szabadság: Brocky Károly száz év előtt 1855 július 8-án halt meg.
6. Béke és Szabadság: Az indiai Rohtah-i egyetemen magyar népművészeti tárgyakból kiállítást rendeztek.
6. Győr-Sopronmegyei Hirlap: Tatarozzák Mosonmagyaróvár műemlékeit.
6. Magyar Nemzet: Napló: Új emléktáblák.
6. Szabad Nép: Hamburger Jenőnek emléktárgyaiból falumúzeumot rendeznek be.
6. Világ Ifjúsága: Tudjátok-e hogy?...
7. Hevesmegyei Népujság: Népművészeti kiállítás, dalos ünnepély Egerben.
7. Népszava: Kőkorszakbeli falú maradványaira bukkantak a Csongrád megyei Szegváron.
7. Népszava: Magyar építőművész küldöttség utazott Hágába.
7. Szabad Nép: A soproni lábasház restaurálási munkálatai befejeződtek.
7. Szabad Nép: Kőkorszakbeli falú maradványaira bukkantak Szegváron.
7. Népszava: Bányász képzőművészeti körök kiállítása.
7. Magyar Nemzet: Balatoni szél. Sebestyén Gy.
7. Dunántúli Napló: Csehszlovákiai utinapló. III. a múzeum-város.
7. Magyar Nemzet: Kőkorszakbeli falú maradványaira bukkantak Szegváron.
7. Északmagyarország: Külföldi vendégek jártak a Herman Ottó múzeumban.
7. Északmagyarország: Megnyitásra készen áll a miskolci országos képzőművészeti kiállítás.
7. Viharsarok: "Nyári szünet" vagy: amire a vásárhelyi Tornyai Múzeum készül.
7. Új Világ: Bélyegmúzeum, postamúzeum.
7. Új Világ: Milyen ruhaanyagokat szeretnének a falusi asszonyok?
7. Győr-Sopronmegyei Hirlap: József Attila szobor melletti térség parkozása.
7. Bácskiskunmegyei Népujság: Örömhír Kiskunhalasról.
7. Kazincbarcika: A rossz szem és a szemmelverés. Részletek Ráth Végh István "Két évezred babonái" című könyvéből.
7. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Maya kéziratot találtak Csehszlovákiában.

8. Szabad Nép: Átrendezik az Országos Szépművészeti Múzeum régi szoborgyűjtemény kiállítását.
8. Népszava: A Múcsarnok vasúti kocsiban berendezett képzőművészeti vándorkiállítást indított útnak a Balaton körül.
8. Magyar Nemzet: Magyar művészeti kiadványokat küldött az MSZT a világ minden tájára.
8. Népszava: Gerhard Gossman német festő és grafikusművész Magyarországra érkezett.
8. Magyar Nemzet: A jászapáti falu-múzeum négy hónapja nyílt meg.
8. Zala: A mester. Ferencz Győző.
8. Pestmegyei Népujság: Egésznapos ünnepség keretében emlékművet lepleztek le Gyömrőn.
8. Pestmegyei Népujság: Megnyílt Szentendrén a Ferenczy Károly Múzeumban Apáti Aprakovics Béla festőművész gyűjteményes kiállítása.
8. Emag, Vasakarat: Tudod-e?...hogy Sztálinvárosban rendkívül érdekes a helytörténeti kiállítás, mely a város történelmét, multját és jelenét mutatja be.
8. Motor: Érdekes kiállítás nyílt meg a Hadtörténelmi Múzeumban.
8. Tolnai Napló: Két zongora sirámai...
8. Dunántúli Napló: Csehszlovákiai utinapló III. A múzeum-város.
9. Zala: Óskori ember csontvázára bukkantak Zalaszentmihályon.
9. Dunántúli Napló: Csehszlovákiai utinapló: III. A múzeum-város.
9. Népszava: Értékes római kori sírokat találtak a Zala megyei Kustány községben, építkezés közben.
9. Magyar Nemzet: Meteoroköből kifaragott balta került a gyulai Erkel Ferenc Múzeumba.
9. Magyar Nemzet: Zircen megnyílt az ország harmadik vidéki műemlékkönyvtára.
9. Komárommegyei Dolgozók Lapja: A Budapesti Képzőművészeti Iparművészeti Gimnázium 20 növendéke tanárok vezetésével két hetet töltenek Esztergomban.
9. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Végig az országon.... /Utinapló/
9. Esti Budapest: Mit láthatunk a múzeumokban és a kiállítási termekben?
9. Pestmegyei Népujság: Múzeumi heteket szerveznek júliusban augusztusban Cegléden, Nagykőrösön.
9. Veszprémmegyei Népujság: Két hónap alatt két emeletes épület falait húzta fel a híres Jeszenovics-brigád Várpalotán.
9. Veszprémmegyei Népujság: Megnyílt Zircen a Reguly Antalról elnevezett tudományos könyvtár.
9. Veszprémmegyei Népujság: A herendi DISZ brigádok az exporttervek teljesítéséért. Kerekes Imre.
9. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Szép feladatok várnak a dorogi járási múzeumbarátok körére.
10. Szabad Föld: Milyen ruhaanyagokat kedvelnek falun?
10. Művelt Nép: Országos fotópályázatot hirdet a Képzőművészeti Alap.
10. Művelt Nép: A szombathelyi megyei könyvtárban munkaközösség alakult a munkáshagyományok gyűjtésére.
10. Művelt Nép: Az egykori tihanyi apátság épületében múzeumot nyitottak meg.
10. Művelt Nép: Kisértetűzés a zsenyei kastélyban.
10. Művelt Nép: A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum Apáti Aprakovics Béla festőművész műveiből rendez kiállítást.

10. Művelt Nép: A szombathelyi megyei könyvtárban munkaköztség alakult a munkáshagyományok gyűjtésére.
10. Hevesmegyei Népujság: A Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Kulturtörténeti Intézete 23 archeológiai expedíciót indít idén a Krim félszigetre.
10. Hajdu-Biharmegyei Néplap: Basahalom a debreceniek "Ararát" hegye.
10. Hevesmegyei Népujság: A Heves-megyei kastélyok története. Galván K.
10. Népszava: Élet az örök sötétség birodalmában. Vértes L.
10. Magyar Nemzet: Két kuruc király szobra.
10. Magyar Nemzet: A szegedi Móra Ferenc Múzeumot két új épület-szárnyal bővítették.
10. Magyar Nemzet: Megnyilt az első miskolci országos képzőművészeti kiállítás.
10. Népszava: Megnyilt a miskolci országos képzőművészeti kiállítás.
10. Népszava: A kínai művészegyüttes Brüsszelben.
10. Népszava: Megnyilt Szegvári Károly festőművész kiállítása.
10. Uj Uton: Régészeti érdekesség.
10. Uj Uton: Árpád korabeli falura bukkantak Turkevén.
10. Dunántúli Napló: Csehszlávákiai utinapló III.
10. Viharsarok: A szentesi református temetők "gombos fái" a török-magyar közös múlt emlékei. Csalog József.
10. Északmagyarország: Ünneplés keretében nyitották meg szombaton a miskolci országos képzőművészeti kiállítást.
10. Dunántúli Napló: A Mecsek növényföldrajzi fényképezésén dolgozik Horváth Olivér, tudományos kutató.
10. Dunántúli Napló: Újabb reneszánsz-kori freskórészletet tártak fel Pécsen.
10. Dunántúli Napló: Juliusban megnyilik a "Százéves Borozó"
10. Tolnai Napló: Kiállítás a paksi járási kulturotthonban.
10. Délmagyarország: Szegedi séták. Egy szobor védelmében.
10. Délmagyarország: Avar aranyfüggőt találtak az egyik vásárhelyi építkezésen.
10. Délmagyarország: Műemlékek, fényképek és levelezőlapok, megjegyzések egy kezdeményezéshez.
10. Somogyi Néplap: Megnyilt a fonyódi Művésztelep.
11. Esti Budapest: A duna medréről kotort kavicsban eddig csaknem 200 múzeális tárgyat találtak.
11. Szabad Nép: A Bakony ősrengetegében...
11. Szabad Nép: Tihanyi napot rendeznek a legrégebb magyar nyelvemlék keletkezésének 900. évfordulóján.
11. Szabad Nép: Rómaikori sirokat találtak a Zala megyei Kustány községben.
11. Hajó: Szép hazánk tájai: Sopron.
11. Esti Budapest: Sok milliós oktatásügyi beruházások.
12. Szabad Nép: Meghosszabbították két múzeum nyitvatartási idejét.
12. Szabad Nép: Megjelent a Budapest régiségei sorozat gazdagon illusztrált XVI. kötete.
12. Magyar Nemzet: Népfrent bizottsági elnökök tanulmányútja Szabolcs megyében.
12. Esti Budapest: Az egész társadalom segíti megvalósulását... A pesterzsébeti múzeum születéséről. /B.A./
12. Dunántúli Napló: Csehszlóvákiai utinapló: III. A múzeum-város.
12. Esti Budapest: Emlékművet állítanak a X. kerületben a Pataki István téren lévő emlékoszlop helyére.

12. Viharsarok: Bővült a szegedi Móra Ferenc Múzeum.
12. Dunántúli Napló: Négy-ötezeréves, Zengővárkonyból származó leleteket dolgozott fel Dombay János, a Janus Pannonius Múzeum igazgatója.
12. Délmagyarország: Hat új teremmel bővült a szegedi Móra Ferenc Múzeum.
12. Délmagyarország: Válaszolnak az illetékesek. "Egy szobor védelmében."
13. Bácskiskunmegyei Népujság: Öt éves a Göcseji Múzeum.
13. Belker: Az Iparművészeti új kiállítása a SZÖVÖSZ és az Iparművészeti Tanács rendezésében.
13. Dunántúli Napló: Csehszlovákiai utinapló: III. A múzeum-város.
13. Szabad Nép: Ünnepelesen megnyitják július 24-én az égerszögi Szabadság cseppkőbarlangot.
13. Szabad Nép: Emlékművet állítanak a Pataki István téren /X.körületben/lévő emlékoszlop helyére.
13. Béke és Szabadság: Megnyitott az I. Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítás.
13. Béke és Szabadság: A tiszalöki erőművön felállítandó szoborra pályázatot hirdettek.
13. Magyar Nemzet: Az égerszögi Szabadság cseppkőbarlangot július 24-én nyitják meg a nagyközönség részére.
13. Magyar Nemzet: Emlékművet állítanak a kőbányai Pataki István téren.
14. Szabad Nép: Nagyüzemek, a művészetek pártfogói. Országos Képzőművészeti Kiállítás Miskolcon.
14. Magyar Nemzet: A Zala-megyei Kustány községben római kori sírokat találtak építkezés közben.
14. Új Kunság: Árpád korabeli falura bukkantak Turkevén.
15. Szabad Nép: Árpád-korabeli falura bukkantak Turkevén a templomzugi téren.
15. Tolnai Napló: Bezárult a paksi járási kulturotthonban a népművészeti és szakköri kiállítás.
15. Győr-Sopronmegyei Hírlap: Felvételt készített több soproni műemlékről a közelmúltban az Oktatásügyi Minisztérium filmcsoportja.
15. Zala: Romépitők.
15. Szabad Nép: Kilenc természettudományi vándorkiállítás járja a vidéki múzeumokat.
15. Szabad Nép: Az uljanovszki szépművészeti múzeum részére több reprodukciót küld a Kulturkapcsolatok Intézete.
15. Autó-Motor: A Közlekedési Múzeum egyik csarnokában már elhelyezték az értékes kiállítási tárgyakat.
15. Motor: A városligeti Közlekedési Múzeum helyreállítása.
15. Magyar Nemzet: Az uljanovszki Szépművészeti Múzeum részére reprodukciókat küld a Kulturkapcsolatok Intézete.
16. Esti Budapest: Margitszigeti séta a T.T.I.T. rendezésében.
16. Somogyi Néplap: Pécs város építésze és műemlékei címmel tart előadást Szigetvári János építészmérnök.
16. Magyar Nemzet: Két és fél év alatt öt és félmillió múzeumlátogató. Anket a tanácsok és múzeumok együttműködéséről.
16. Szabad Nép: Érdekes régészeti leletre bukkantak Várpalotán a Fürdőkút nevű patak mellett.
16. Irodalmi Ujság: Új feladatok előtt az Irodalmi Múzeum.
16. Esti Budapest: Folytatják a Vajdahunyad vár helyreállítását.
16. Irodalmi Ujság: A szegedi Móra Ferenc múzeumban két új épület-szárnyat adtak át rendeltetésének.

16. Tarjáni Acél: Gondolatok Czinke Ferenc pedagógus festőművész kiállításáról.
16. Irodalmi Ujság: Tihanyi varázslat. Boldizsár Iván.
17. Szabad Nép: A nyugati kultúráról.
17. Szabad Nép: Megnyilt Berda Ernő festőművész kiállítása a Fényes Adolf teremben.
17. Szabad Nép: Megnyilt a Nemzeti Szalonban az Uj német grafikai kiállítás.
17. Művelt Nép: Országos Képzőművészeti Kiállítás Miskolcon. Hajdu B.
17. Művelt Nép: Kiállitások: Szegvári Károly, Apáti Abrakovics Béla és négy fiatal festő kiállítása.
17. Művelt Nép: A szegedi múzeum bővítése.
17. Művelt Nép: Emlékműavatás - 17 évi késéssel.
17. Hevesmegyei Népujság: 45 ezer látogató Eger múzeumaiban.
17. Fejérmegyei Néplap: Érdekes régészeti leletre bukkantak Várpalotán.
17. A Kereszt: Restaurálják Nepomuki Szent János szolnoki szobrát.
17. Magyar Nemzet: Országos képzőművészeti kiállítás Miskolcon. Hajdu B.
17. Pestmegyei Népujság: Megyénk embereinek, megyénk tájainak művészkezü ismerője... Apáti Abrakovics Béla szentendrei festőművész kiállításán. Köröspataki S.
17. Szabolcs-Szatmári Néplap: A nyiregyházi múzeumban látható kézi cséplőgép, amely a földesúri Magyarország jellegzetes szerszáma volt.
17. Viharsarok: Ismerjük meg Csongrád megyét. A történelmi multról beszél az avar aranyfüggő.
17. Veszprémmegyei Népujság: Néphagyománygyűjtés a Bakonyban.
18. Szabad Nép: Uj szobrokat, emlékműveket kap Budapest.
18. Béke és Szabadság: Uj német grafika című kiállítás nyilt a budapesti Nemzeti Szalonban.
18. Béke és Szabadság: Berda Ernő festőművésznek, a munkásmozgalom régi harcosának képeiből kiállítás nyilt a budapesti Fényes Adolf teremben.
18. Szolnokmegyei Néplap: 7.000 éves települést találtak Moszulnál.
19. Szabad Nép: Meghosszabbították Csók István gyűjteményes kiállítását a Múcsarnokban.
19. Népszava: Helyreállítják Gárdonyi Géza szülőházát a Fejér megyei Agárd-pusztán.
19. Magyar Nemzet: Uj szobrok a fővárosban.
19. Fejérmegyei Néplap: Török korabeli fürdő maradványait tárják fel Székesfehérvárott.
19. Szabolcs-Szatmári Néplap: Bartók Béla emlékbizottság alakult Nyiregyházán.
19. Esti Budapest: A Természettudományi Múzeum Állattárának kilenc dolgozója hét napon át tanulmányozta a Sátorhegység élővilágát.
20. Szabad Nógrád: Csók István Kossuth-díjas festőművész gyűjteményes kiállítását a Múcsarnokban eddig huszonháromezren tekintették meg.
20. Dunántúli Napló: "Keletázsiai fametszetek" kiállítás nyilt a Janus Pannonius Múzeumban.
20. Tolnai Napló: Szombaton zárul Czencz János kiállítása.
21. Fejérmegyei Néplap: A jövő festőművészeti Sztálinvárosban. Tamás I.
21. Népszava: Származás és fejlődéstörténeti kiállítás nyilik ebben az évben a Magyar Nemzeti Múzeum épületében.
21. Közgazdász: Szinyei Merse Pál.

22. Északmagyarország: Városi múzeum létesül Kazincbarcikán.
22. Magyar Nemzet: Tihanyi napot rendeznek július 31-én az alapító oklevél keletkezésének 900. évfordulója alkalmából.
22. Magyar Nemzet: Képzőművészeti Krónika.
22. Szolnokmegyei Néplap: Kunhegyesen egy XVIII. században épített házban kiállítást rendez a szolnoki Damjanich János Múzeum.
22. Színház és Mozi: Gárdonyi Gézának, a nagy magyar írónak agárdpusztai szülőházát tatarozták, helyreállították.
22. Szabad Nép: A VII-re készülő fiatal alkotó és előadóművészek versenyének eredményei.
23. Szabolcs-Szatmári Néplap: A kővé vált vitéz.
23. Szabad Nép: Magyar plakátkiállítást rendezett Londonban az Iparművészek Társasága.
23. Várpalotai Bányász: A Műemlék Védelmi Bizottság megkezdte az emléktáblák elhelyezését.
23. Dunántúli Napló: Az állványzaton...
23. Szabad Nép: Elutazott a lengyel művészdelegáció.
23. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Érdekes ásványt találtak Dorogon.
23. Irodalmi Újság: Helyreállítják Gárdonyi Géza szülőházát a Fejérmegyei Agárdpusztán.
23. Szabad Nógrád: Czinke Ferenc festőművész képeiről.
24. Tolnai Napló: Kiegészítő adatok Szekszárd történetéhez.
24. Veszprémmegyei Népujság: Népművészeti tanfolyam Veszprémben.
24. Északmagyarország: Háromezeröttszáz ember tekintette meg eddig a Miskolci Országos Képzőművészeti Kiállítást.
24. Viharsarok Népe: Békéscsabán népművészeti és vadászkiállítás nyílik.
24. Művelt Nép: Pályázati felhívás.
24. Művelt Nép: Új szoborral gazdagodik fővárosunk. Ligeti Lajos "Rákásziú" szobrát a Margitszigeten állítják fel.
24. Művelt Nép: Képek az "Új német grafika" kiállításból.
24. Szolnokmegyei Néplap: Magyar plakátkiállítást rendeztek Londonban.
24. Szabad Nép: Ahogyan a fiatal képzőművészek látják. Artner T.
24. Pestmegyei Népujság: Múzeummá alakították át Szadán, Székely Bertalan lakóházát.
24. Művelt Nép: Pécsett épül a Zsolnai Múzeum, az ország legújabb múzeuma.
24. Vas megye: A sárvári kézművészeti kör munkáiból álló kiállítás megtekinthető a sárvári járási kultúrházban.
24. Magyar Nemzet: A magyar ifjuság készül a varsói VII-re.
26. Magyar Nemzet: Magyar plakátkiállítást rendeztek Londonban.
26. Szabad Nép: Új német grafika. Kiállítás a Nemzeti Szalonban.
26. Vas megye: A sárvári képzőművész-szakkör kiállítása.
27. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Munkaközben. Intervju Dobroszláv Lajossal. /Gyüsi László./
27. Komárommegyei Dolgozók Lapja: Ős-szarvas megkövesedett agancsaira bukkantak.
27. Szolnokmegyei Néplap: A Szolnok városi népfrentbizottság ülése.
27. Béke és Szabadság: Népművészeti ház nyílt Sárköz egyik szép falujában Decsen.
27. Béke és Szabadság: Az első omnibusz Pesten.
28. Kazincbarcika: Egy vidám nap Egerben.
28. Kazincbarcika: Városi Múzeum létesül Kazincbarcikán.
28. Nők Lapja: Barlangkutató nők. Kutatás az Égerszögi barlangban.
28. Somogyi Néplap: Kiállítás nyílt a siófoki MSZT helyiségében.
28. Délmagyarország: Hétszáz éves a Budai Vár.
28. Somogyi Néplap: Megkezdték a néprajzi hagyományok gyűjtését, Somogyszob község lakói.

28. Délmagyarország: Két elfelejtett Parobek-kép került a múzeumba.
28. Veszprémmegyei Népujság: Ismerjük meg megyénket. A nagyvázsonyi vár helyreállítása.
28. Északmagyarország: A borsodi képzőművészek készülnek az ötödik megyei kiállításra.
28. Bácskiskunmegyei Népujság: Révész Imre festőművész tanítványainak munkáiból képkiállítást rendeznek, Kecskeméten.
28. Veszprémmegyei Népujság: Mi újság a megyében? Tovább fejlesztik tudásukat az ország legjobb bányász képzőművész-szakkörének tagjai.
28. Veszprémmegyei Népujság: Kibővitik és újjárendezik a keszthelyi Balatoni Múzeumot.
29. Magyar Nemzet: "A magyar színészet hősi harca 1790-1849-ig" című kiállítás augusztus 1-én újra megnyílik, az Orsz. Színház-történeti Múzeumban.
29. Magyar Nemzet: Óskori állat csontvázát tárták fel Oregon állam északi részében.
29. Magyar Nemzet: Helyreállítják Gárdonyi Géza szülőházát a Fejérmegyei Agárdon.
29. Dunántúli Napló: Pécsi középkori és rómaikori úthálózatának egy része akkor került napvilágra, amikor a Rákóczi úton megkezdték a földalatti transzformátor elhelyezését.
29. Szolnokmegyei Néplap: A Múcsarnok rendezésében a következő félévben az ország minden megyéjét egy-egy képzőművészeti vándorkiállítás járja végig.
29. Északmagyarország: Megkezdték a sárospataki Rákóczi vár restaurálását.
30. Északmagyarország: A Múcsarnok képzőművészeti vándorkiállításairól.
30. Veszprémmegyei Népujság: A Herendi művészházban.
30. Tarjáni Acél: Sikerrel zárult képkiállítás. Czinke Ferenc kiállítása.
30. Textilművek: Két elfelejtett Parobek-kép került a múzeumba.
30. Komárommegyei Dolgozók Lapja: A Budapesti Képzőművészeti és Iparművészeti Gimnázium 22 tanulója Esztergomban tartózkodott.
30. Irodalmi Ujság: Szilágyi János a Budapesti Történeti Múzeum Régészeti Oszt. vezetője résztvesz az Ausztriában megrendezésre kerülő Osztrák Őkortörténeti Konferencián.
30. Szabad Nép: A világirodalom története, érdekes útleírások, matematikai zsebkönyv a Művelt Nép Könyvkiadó harmadik negyedévi tervében.
30. Pestmegyei Népujság: A Mezőgazdasági Múzeumba kerül Bárány a 32 évet élt tehén.
30. Pestmegyei Népujság: "Képek Visegrádról" címmel a visegrádi ált. iskola épületében kiállítás nyílik a múzeum rendezésében.
31. Északmagyarország: Hétezer látogatója volt már a miskolci országos képzőművészeti kiállításnak.
31. Győr-Sopronmegyei Hirlap: Kiállítást rendeznek Csornán a dóri iskolamúzeum anyagából.
31. Szénmedencénk: Gertrud királyné hamvai fölött.. Mesél a mult..
31. Veszprémmegyei Népujság: Utazás a Balatonon és a Balaton körül régen.
31. A Kereszt: A budapesti Városligetben álló Ezredéves Emlékmű két új szobrának elhelyezése.
31. A Kereszt: A tihanyi múzeum új kiállítása a napokban megnyílik.
31. Veszprémmegyei Népujság: Képkiállítások nyílnak megyénk falvainban.

31. Magyar Nemzet: Növekvő múzeumok szűk ruhában. Maróti Andor.
31. Művelt Nép: Antonio Walladi milanoi könyvkiadó magyar iparművészeti alkotásokról kért fényképet az Iparművészeti Múzeumtól.
31. Művelt Nép: Bevezetés az egyiptomi filozófia történetébe címmel könyvet ír Dobrovits Aladár az Iparművészeti Múzeum főigazgatója.
31. Művelt Nép: Gárdonyi Géza szülőházában Agárdpusztán Gárdonyi emlékszobát rendeznek be.
31. Magyar Nemzet: Egyhónapos tánc és néprajzi tanfolyam fejeződött be Veszprémben.
31. Szabad Nép: Új gyűjteményekkel gazdagodva nyílik meg az újjáépülő Közlekedési Múzeum.
31. Szabad Nép: Több mint ötezren tekintették meg eddig a miskolci Herman Ottó Múzeumban rendezett országos képzőművészeti kiállítást.
31. Szabad Nép: Antik kiállítás a Szépművészeti Múzeumban. Artner T.
31. Magyar Nemzet: Ismeretlen Beethoven-művet találtak a British Múzeumban.
- Julius: Ifju Technikus: A magyar technika multjából. A zenélő kút mestere.
- " Csillag: Egy kiadóvállalat ünnepére. /Új Magyar Könyvkiadó./
- " Természet és Társadalom: Az izlés nevelése. Dobai János.
- " Csillag: Az esztergomi Bakócz kápolna. Balogh Jolán könyve.
- " Termelőszövetkezet: Népművészeti, ruházati kiállítást rendezett a SZÖVÖSZ az Iparművészeti Múzeumban.
- " Népművelés: Művészeti kérdések.
- " Népművelés: Múzeumunk a mezőgazdaság fejlesztéséért. Manga János.

.....

TARTALOMJEGYZÉK:

KOREK JÓZSEF: A vidéki múzeumok 1955.évi első félévi tervjelentéseiről.	237-250
SÁNDOR ANDRÁSZNÉ: Hozzászólás a szocializmus építése dokumentumainak múzeumi gyűjtéséhez.	251-254

KIÁLLÍTÁSRENDEZÉSÜNK JÖVŐJE

F.PETRES ÉVA hozzászólása: A vidéki múzeumok kiállítási- tásrendezéséről.	255-260
--	---------

- . -

LENKEI ANDORNÉ: A múzeumi vezetés kérdéséről	260-264
LÁSZLÓ GYULA: A régészeti diafilmek tervezéséről	265-268
GERELYES EDE: Óbudán került elő a Leniniána sorozat egyik márványszobra.	268-269
SASHEGYI SÁNDOR: Edény-perem mérő sablon	269-270
PETRÓCZI LÁSZLÓNÉ: 1930. szeptember 1.	271-275
HIREK:	276-282
SAJTÓSZEMLE:	282-296
